

ב"ה טוב טעם ודעת למדני (טטור"ל) כי במצוותך האמנותי – תהלים קי"ט, שם; טעמי המקרא והתורה שבעל-פה, התשע"ח
תמצית ההשערות: אתנח, סליק – סוף-פסוק (נקראים קיסרים ותפקידים) – להגביל; מונח – רבוי; מונח פשוט – מוציא מפשט; מרכא = מאריך, רבוי; דרגא – מצרף; תביר – מחלק, ממשע, לא ממש; טפחא = טרפא – שני
משמעות, רבוי מתפשט; מרכא טפחא – קב' שעשויה לגדול, תור לרבות, מכל מקום; דרגא תביר טפחא – קבוצה עם הלכה שוה לפרטיה; מרכא תביר טפחא – קבוצה עם הלכה לא שוה לפרטיה; תביר מרכא טפחא – קבוצה שההלכה
חלה רק על חלק מפרטיה; מקף – רב-מצב של המוטעם, בד"כ מצב אחד נדרש; פסק ו – סדור שנחלק, השלם והחלק נדרשים; זרקא סגול – מוסף מהענין על הענין או גורע ממנו; פשוט, 1; זקף-קטן – 2; זקף-גדול – 3;
רביע – 4; ... זקף-קטן ... זקף-קטן חצי פסוק – היקש; השלישית: (קדמא – סדר קדימות; אולא = גרש = גרש"ם – יוצא מהענין; קדמא ואולא – מלמד) דרוש בפסוק בכעין חלק מ"ג מידות דר' ישמעאל; תלישא-קטנה = תרסא –
דרוש בפסוק שער, מציאת; תלישא-גדולה = תלישא – דרוש בפסוק ולפניו שער, מציאת; פז – דרוש מהפסוק רעיון לנושא אחר בהלכה;

לטובת הבנת הנושא יוצגו מידי פעם חלק מהטעמים שבתנ"ך (חוץ מספרי איוב, משלי, תהלים), לפי תפקידם התחבירי כעוצרים ומחברים-
משרתים, ולפי ההשערות

אולא-גרש (=גרש) 1120 מופעים, רובם עם קדמא לפניהם, גרש"ם 512 מופעים, קבוצת טעמים עליונים שבין תפקידיהם לרמז על מינים מסוימים
של יוצאים מן הכלל או הענין, כגון יצא מן הענין ללמד על עצמו או על הכלל או הענין כולו:
התבנית **אולא-גרש** (ללא קדמא לפניו) מונח [מונח] **רביע** – כ- 25 פסוקים, 25 מופעים, התבנית **גרש"ם** מונח [מונח] **רביע** – כ- 92 פסוקים 92
מופעים. **גרש"ם רביע** – כ- 6 פסוקים 6 מופעים.

1.1 ויקרא צו ו,א

ויקרא צו ו,ז: ס וְנָתַתְּ תוֹרַת הַמִּנְחָה

הַקֹּרֵב אֹתָהּ בְּנֵי-אֶהְרֹן לְפָנֵי ה' אֶל-פְּנֵי הַמִּזְבֵּחַ:

מצד התוכן **וְנָתַתְּ תוֹרַת** הוא משפט לא גמור והוא נסמך על **הַמִּנְחָה** ואילו מצד התפקיד העוצר של **וְנָתַתְּ תוֹרַת** בטעם טפחא נראה
כאילו יש כאן הפרדה בתוך התוכן שהוא סמיכות וצריך להיבדק.

מצד התוכן **וְנָתַתְּ** – מגביל, מלת **תוֹרַת** – מגביל ומלמד לעכב בפרטים, כפי' **רש"י** - 'א' תורה אחת לכולן להטעין שמן ולבונה האמורין
בענין.

מצד הטעמים **וְנָתַתְּ תוֹרַת** – מרכא טפחא הצמידה שני פרטים מגבילים, ונוצר יתור לרבות, על מנחת ישראל מנחת כהנים, לעכב
בכל פרט, כפי' **רש"י** - 'ב' שיכול אין לי טעונות שמן ולבונה אלא **מנחת ישראל** שהיא נקמצת, **מנחת כהנים** שהיא **כליל** מנין ת"ל
תורת.

ראה **בבלי מנחות ב,א – ג,ב** שאפשר כי דרשה **וְנָתַתְּ תוֹרַת הַמִּנְחָה** – מרכא טפחא אתנח, (א) טפחא כפותחת טפח להתאפיין מהמלה
המוטעמת אתנח, ואז (ב) מרכא טפחא - יתור לרבות, כמשנה דווקא במנחות ולא בזבחים כל **המנחות שנקמצו שלא לשמן - כשירות**,
אלא שלא עלו לבעלים לשם חובה, (ג) **הַמִּנְחָה** – אתנח מגביל דרך לימוד זאת לכל המנחות (משנה) חוץ ממנחת חוטא ומנחת
קנאות... (ש)פסולות.

הַקֹּרֵב אֹתָהּ בְּנֵי-אֶהְרֹן - קדמא מהפך פשוטא, אפשר כי מלמד אלפניו על **וְנָתַתְּ תוֹרַת הַמִּנְחָה** שכל הפעולות במנחה עד כאן לא היו
בכהן ומכאן רק בכהן. ומה שכתוב שמקמיצה מצות כהונה יש להבין שקודם לקמיצה יש לכהן לבצע: קבלה, הולכה, הגשה. ע"פ **בבלי**
מנחות ת,ב הבעלים מביאים המנחה לכהן עד לקרן מערבית-דרומית של המזבח והכהן מגישה לקרן המערבית דרומית. ופי' **רלב"ג** -מה
שאחר ההבאה היא לא יהיה כי אם על ידי הכהן. ובכלל, הנה מתנאי ההקרבה אל המזבח - שיהיה מתקבל בכלי, ובכלי הוא
יוליכה; ומגישה לקרן מערבית דרומית, וקומץ. הקמיצה מקבילה לשחיטה בבהמות. אבל בעוד השחיטה כשרה בזר, הקמיצה רק בכהן.

ויקרא צו ז,כ:

וְהִנָּפֵשׁ אֲשֶׁר-תֹּאכַל בְּשֶׂר מִזֶּבַח הַשְּׁלָמִים אֲשֶׁר לַה' וְשִׂמְאָתוֹ עֲלוּ

וְנִכְרְתָה הַנֶּפֶשׁ הַהִוא מֵעַמִּיהָ:

זהו אופן הלימוד של רבי ישמעאל כמוזכר ב- **בבלי יבמות ז,א** דתניא: דבר שהיה בכלל ויצא מן הכלל וכו', כיצד? (**ויקרא צו ז,כ**) **וְהִנָּפֵשׁ**
אֲשֶׁר-תֹּאכַל בְּשֶׂר מִזֶּבַח הַשְּׁלָמִים אֲשֶׁר לַה' וְשִׂמְאָתוֹ עֲלוּ, והלא שלמים בכלל קדשים היו, ולמה יצאו? להקיש אליהן, ולומר
לך: מה שלמים מיוחדים קדשי מזבח, אף כל קדשי מזבח, יצאו קדשי בודק הבית;
וְהִנָּפֵשׁ אֲשֶׁר-תֹּאכַל בְּשֶׂר – אולא-גרש מונח רביע, כעין יצא מן הכלל או ללמד על עצמו או ללמד על הכלל כולו יצא, כאן על הכלל
כולו אלו כל קדשי מזבח, יצא מהכלל ללמד שטמא האוכל קדשי מזבח עונשו בכרת.

ויקרא צו ז,כג: דְּבַר אֶל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר

כָּל-חֶלֶב שֹׁר וְכֶשֶׂב וְעֵז לֹא תֹאכְלוּ:

תבנית הטעמים של **כָּל-חֶלֶב** – אולא-גרש ואחריו **וְכֶשֶׂב** – תביר מרמז על כעין יצא להקל ולהחמיר, **להקל** על חלב חיה ולהחמיר על
חלב בהמה (כל אלה נמנים ב- **דברים ראה יד, ד-ה**), זכרה התורה אלו המינים, לפי שמהם יביאו הקרבנות; ולכבוד הקרבנות רצה
שלא יאכל חלב אלו הבהמות, אע"פ שלא יהיו קרבנות (היינו חולין) (**רלב"ג**). התבנית תומכת להוציא מאיסור **כָּל-חֶלֶב** מיני חלב
מסוימים המותרים, ובהם חלב חיות טהורות (**הרב יוסף בכור שור**) שאינן קריבות על המזבח (משמע מ-**רלב"ג**), חלב שליל בהמה טהורה,
אליה שאינה חלב אף שמוזכרת צמוד לחלב כי האליה תקרא 'חלב', כי כן כתוב "חלבו האליה תמימה" (**וי' ג,ט**); רק קדמונינו התיירה
(**ראב"ע**), חלב המוקף כולו בשר (**רמב"ם**)

תבנית הטעמים של **שֹׁר וְכֶשֶׂב וְעֵז** - מרכא תביר טפחא מלמדת על קבוצת פרטים שלא על כל אחד מהם חל הענין או ההלכה. האיסור חל
על בהמות טהורות ולא חל על חיות טהורות. בנוסף בתוך הבהמות יש עוד היתר.

א' קבוצת פרטים אחת שעל כל פרט בה חלה הלכת איסור אכילת חלב, אלו הבהמות המוזכרות, על שמותיהם השונים, כגון לכבש יש
שמות שונים לשלבי חייו (שה, כבש, איל), ומתרבה עליהם שור הבר (**תוס' ויקרא**) שבד"כ לא עולה למזבח.
ב' בתוך קבוצת הבהמות טהורות יש פרט עליו לא חלה הלכת איסור לֹא תֹאכְלוּ ויש היתר לחלב לאכילת אדם! הפרט הזה הוא חלב וגיד
הנשה של שליל בהמה.

ספרא לומד מיתור הכתוב (**וי' צו ז,ד**) **וְנָתַתְּ שְׁתֵּי הַקִּלְיֹת וְנָתַתְּ חֶלֶב**...להתיר חלב שליל. ודבר זה מתואם עם **משנה חולין פ"ד מ"ה**
שרבי עובדיה מברטנורה מפרש מאותו יתור באשם ששליל בקרבנות שבאים נקבה הותר חלבן כבשרם לאכילת אדם ולא לאכילת מזבח
ומזה לימוד היתרן לחולין.

טור שו"ע יו"ד סי' ס"ד רבי יהודה מתייר חלב וגיד הנשה של שליל בהמה, רבי מאיר אוסר חלב וגיד הנשה של שליל בהמה
השליל עצמו נלמד מ- (**דברים ראה יד, ב**) **וְכָל-בְּהֵמָה ... בְּבִהְמָה**. אפשר שרבי יהודה **בְּבִהְמָה** משמעו כי השליל הוא בבחינת ירך אמו

ב"ה טוב טעם ודעת למדני (טטוד"ל) כי במצוותך האמנותי – תהלים קי"ט, שם; טעמי המקרא והתורה שבעל-פה, התשע"ח
תמצית ההשקפה: אֲתָנָה, סְלוּק = סוף-פסוק (נקראים קיסרים ותפקידים) – להגביל; מוֹנָה – רבוי; מוֹנֵךְ פִּשְׁטָא – מוציא מפשט; מֵרָקָא = מאריך, רבוי; דְרָגָא – מצרף; תְּבִיר – מחלק, ממעט; לֹא מִשּׁוּם; טַרְקָא = טרקה – שנוי
משמעות, רבוי מתפשט; מֵרָקָא טַרְקָא – קב"ש עשוייה לגדול, יתור לרבות, מכל מקום; דְרָגָא תְּבִיר טַרְקָא – קבוצה עם הלכה שוה לפרטיה; מֵרָקָא תְּבִיר טַרְקָא – קבוצה עם הלכה לא שוה לפרטיה; תְּבִיר מֵרָקָא טַרְקָא – קבוצה שההלכה
הלה רק על חלק מפרטיה; מֵרָקָא – רב-מצב של המוטעם, בד"כ מצב אחד נדרש; פִּסְקָא – סדור שנחלק, השלם והחלק נדרשים; זִרְקָא סְגוּלָא – מוסף מהענין על הענין או גורע ממנו; פִּשְׁטָא – פשוט, 1; זִקְה־קָטָן – 2; זִקְה־גְדוּלָא – 3;
רְבִיע־ 4; ... זִקְה־קָטָן ... זִקְה־קָטָן בחצי פסוק – היקף; השלישית: (קִדְמָא – סדר קדימות; אֲזֵלָא = גֵּרֵשׁ = גֵּרֵשׁ־יָא – יוצא מהענין; קִדְמָא וְאֲזֵלָא – מלמד) דרוש בפסוק בכעין חלק מ"ג מידות דר' ישמעאל; תְּלִישָׁא-קִטְנָה = תרסא –
דרוש בפסוק שיעור, מחיצה; תְּלִישָׁא-גְדוּלָה = תִּישָׁא – דרוש בפסוק ולפניו שיעור, מחיצה; פִּרְא – דרוש מהפסוק רעיון לנושא אחר בהלכה;

ונידון כגוש בשר אחד ולא לאיבריו, לכן גוש זה אינו גיד הנשה של אמו ולכן מותר בנוסף לחלב השליל, אבל אם רואים השליל לאיבריו ונאמר שחלבו הותר ע"י המיעוט המיוחד ב"שור כשב ועוז" אז באיבריו יש גיד הנשה ויאסר. אפשר כי לרבי מאיר אף-על-פי שהשליל ב**בְּהֵמָה** בכל זאת רואים איבריו ולכן אוסר גיד הנשה של השליל וחלבו.

טט - אפשר שע"פ רבי יהודה **כָּל־חֵלֶב ... וְכֶשֶׁב** אֲזֵלָא-גֵרֵשׁ ... תְּבִיר מרמזים ליוצא להקל ולהחמיר. **כָּל־חֵלֶב** אֲזֵלָא-גֵרֵשׁ מוציא – ממעט מתוך קבוצת הבהמות הטהורות את השליל ומקל להתיר אכילת חלבו. והדבר מתואם עם **משנה חולין פ"ד מ"ה** ע"פ פירוש רבי עובדיה מברטנורה מיתור הכתוב באשם (**וי צו יד**) **וְאֵת שְׁתֵּי הַפְּלִיטֹת וְאֵת־הַחֵלֶב ... שְׁלִיל בְּקִרְבָּנוֹת שְׂבָאִים נִקְבָה הוֹתֵר חֵלְבָן כְּשֶׁרָם** לאכילת אדם ולא לאכילת מזבח ומזה לימוד היתרן לחולין.

הגיד אינו חלב ואיסורו נאמר ב- (**בר וישלח לבג**) **לֹא־יֹאכְלוּ בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל אֶת־גִּיד הַנֶּשֶׁה**, אפשר כי **שׁוֹר וְכֶשֶׁב** וְעַז מרכא טפחא בהתעלמות מ-תְּבִיר שביניהם, מרבה את גיד השליל להיתר הנרמז באזל-גרש מרכא תְּבִיר טפחא.

המקור להיתר השליל בכלל נמצא בפסוק (**דברים ראה יד**) **וְכָל־בְּהֵמָה ... בְּבֵהֶמָה**.

ויקרא צו ז, כד:

וְחֵלֶב נִבְלָה וְחֵלֶב טְרֵפָה יַעֲשֶׂה לְכָל־מְלֹאכָה וְאָכַל לֹא תֹאכְלֶהוּ:

וְחֵלֶב נִבְלָה וְחֵלֶב טְרֵפָה – מהפך פשטא מונח זקף-קטן, בא ללמד שתים או שלוש דרשות, שתיים יוצאות מפשוטו של מקרא (תבנית מהפך פשטא), אחת כפשוטו

(א) כפי **רלב"ג** ו**חולין ז, א** **וְחֵלֶב נִבְלָה וְחֵלֶב טְרֵפָה**, שלא יחשוב חושב שלא ינהג איסור החלב (לאכילה) אלא בבהמות הראויות להקריב אשה ליי. אלא כפי **רש"י** **וְאָכַל לֹא תֹאכְלֶהוּ** אמרה תורה: יבא איסור נבלה וטרפה ויחול על איסור חלב, שאם אכלו יתחייב אף על לאו של נבלה. ולא תאמר: אין איסור חל על אסור (ראה **חולין ז, א**), וכפי **ראב"ע** ובאה זאת הפרשה לבאר עונש האוכל חלב בשר קדש וכפי **רמב"ן** שיהיו בכרת כשאר כל חלב,

(ב) כפי **רש"י** **יַעֲשֶׂה לְכָל־מְלֹאכָה** בא ולימד על החלב, שאינו מטמא טומאת נבלות. אף-על-פי שבא מנבלה, וכפי **ר' יוסף בכור שור** (כד) **וְאָכַל לֹא תֹאכְלֶהוּ** – שלא תאמר: הבשר – איתוסף בה איסורין, שהיתה מותר ועתה נאסר; והחלב, שהיה תחלה אסור באכילה, עתה יאסר בהנאה כשנעשית נבילה, אלא הוא טהור ומותר בהנאה

(ג) כפשוטו כפי **ר' יוסף בכור שור** ולפי הפשט: לפי שאמר **יַעֲשֶׂה לְכָל־מְלֹאכָה** – הייתי סבור שכל שירצה יעשה ממנו, ואפילו לאוכלו, הואיל ואין נבילה וטרפה ראויים לקרבן – תלמוד לומר: **וְאָכַל לֹא תֹאכְלֶהוּ** – דלא בא להתירו כי אם בהנאה, כדפרישית.

רש"י **יַעֲשֶׂה לְכָל־מְלֹאכָה** בא ולימד על החלב, שאינו מטמא טומאת נבלות.

וְאָכַל לֹא תֹאכְלֶהוּ אמרה תורה: יבא איסור נבלה וטרפה ויחול על איסור חלב, שאם אכלו יתחייב אף על לאו של נבלה. ולא תאמר: אין איסור חל על אסור (ראה **חולין ז, א**).

ראב"ע ... על כן הזכיר **וְאָכַל לֹא תֹאכְלֶהוּ**, ובעבור זה לא הזכיר דם. ובאה זאת הפרשה לבאר עונש האוכל חלב בשר קדש. וכן (במקום אחר בתורה כתוב) **כָּל דָם הוֹסִיף לַעֲוֹף**, על כן חלב העוף מותר. ...

רמב"ן ב-**ויקרא ז, כה** ושלא יעלה על הדעת לומר כי הנבלה והטרפה יחשבו כמין אשר לא יתקרב ממנו, הוצרך להזכיר שיהיה אסור, וזהו שנאמר **וְאָכַל לֹא תֹאכְלֶהוּ (לעיל כד)** שיהיו בכרת כשאר כל חלב, כי כל המין הקרב אסור, אפילו הנבלות והטרפות ממנו.

ואמר **יַעֲשֶׂה לְכָל־מְלֹאכָה (לעיל כד)**, לומר שאין בו טומאת נבלות, כי יאמר בנבלות: **"וּבְנִבְלָתָם לֹא תִגְעוּ" (י' יא, ט)**, ובחלב שלהן יאמר, שיגעו בו ויעשה ממנה כל מלאכה; ואם היה אסור החלב בקרבנות בלבד, למה הוצרך לומר כן: **"כָּל חֵלֶב... לֹא תֹאכְלוּ"** בפרשת **ויקרא (י' יג)**, וכבר צוה שיעלה על המזבח לריח ניחח? ואיך נאכל אשי יי? טט – ע"פ הרמב"ן: א' אכילת חלב נבלה וטרפה של המין הקרב בכרת, ב' אין במגעו טומאת נבלות, ג' מותר למלאכה.

רלב"ג **וְחֵלֶב נִבְלָה וְחֵלֶב טְרֵפָה**, שלא יחשוב חושב שלא ינהג איסור החלב אלא בבהמות הראויות להקריב אשה ליי. ולמדנו מזה המקום, שהאוכל חלב נבלה וטרפה יתחייב משום חלב גם כן, ואם הוא חייב מפני היותו מנבלה וטרפה מצד אחר, כמו שיתבאר (**כב**) (**א, ז**).

וְאָכַל לֹא תֹאכְלֶהוּ: – טפחא מרכא סלוק, סלוק מגביל אסור אכילת חלב לבהמות שממין מביאים קרבנות. ו- **ראב"ע** פירש מכאן וממקום אחר על כן **חלב העוף מותר**.

וְאָכַל – טפחא בתפקיד פותחת טפח להתאפיין מהכתוב אחריו **לֹא תֹאכְלֶהוּ**: ובמיוחד שהטפחא ללא מרכא זה מאפשר לה תפקיד של התפשטות האפיון לכתוב אלפניה, כלומר איסור אכילת חלב גם על חלב נבילה וטרפה באיסור מוסיף, כפי **רלב"ג** **חֵלֶב נִבְלָה וְחֵלֶב טְרֵפָה**, שלא יחשוב חושב שלא ינהג איסור החלב אלא בבהמות הראויות להקריב אשה ליי. ולמדנו מזה המקום, שהאוכל חלב נבלה וטרפה יתחייב משום חלב גם כן,

ב"ה טוב טעם ודעת למדני (טטור"ל) כי במצוותך האמנותי – תהלים קי"ט, שם: טעמי המקרא והתורה שבעל-פה, התשע"ה
תפנית ההשערה: אהן, סלוק = סוף-סוף (נקראים קיסרים ותפקידם) – להגביל; מונח – רבוי; מן פשטא – מוציא מפשט; מרא = מאריך, רבוי; דרגא – מצרף; תביר – מחלק, ממש, לא ממש; טפא = טרף – שני
משעות, רבוי מתפשט; מרא טפא – קב' שעשויה לגדול, תור לרבות, מכל מקום; דרגא תביר טפא – קבוצה עם הלכה שיה לפרטיה; מרא תביר טפא – קבוצה עם הלכה לא שיה לפרטיה; תביר מרא טפא – קבוצה שההלכה
הלה רק על חלק מפרטיה; מקף – רב-מצב של המוטעם, בד"כ מצב אחד נדרש; פסק – סדור שנחלק, השלם והחלק נדרשים; זקא סגול – מוסף מהענין על הענין או גורע ממנו; פשטא – פשוט, 1; זקא-קטן – 2; זקא-גדול – 3;
רביע – 4; ... זקא-קטן ... זקא-קטן בחצי פסוק – היקש; השלישיה: (קדמא – סדר קדימות; אלא = גרש = גרשי"ף – יוצא מהענין; קדמא ואילא – מלמד) דרוש בפסוק בכענין חלק מ"ג מידות דר' ישמעאל; תלישא-קטנה = תרא –
דרוש בפסוק שער, מוציא; תלישא-גדולה = תישא – דרוש בפסוק ולפניו שער, מוציא; פז – דרוש מהפסוק רעיון לנושא אחר בהלכה;

לטובת הבנת הנושא יוצגו מידי פעם חלק מהטעמים שבתנ"ך (חוץ מספרי איוב, משלי, תהלים), לפי תפקידם התחבירי כעוצרים ומחברים-משרתים, ולפי ההשערות

1.2 ייקרא צו ג, – בבלי מעילה יא,ב

ויקרא צו ג:

וְלִבְשׁ הַפְּהֵן מִדָּו בְּד וּמְכַסֵּי-בֶד יִלְבַּשׁ עַל-בְּשָׂרוֹ
וְהָרִים אֶת-הַדָּשָׁן אֲשֶׁר תֹּאכַל הָאֵשׁ אֶת-הָעֵלָה עַל-הַמִּזְבֵּחַ וְשָׂמוּ אֶצְל הַמִּזְבֵּחַ:

וְשָׂמוּ – זקף-גדול, בתפקיד שלוש, מועלות שתי אפשרויות

(א) אפשר מרמז לשלושה דברים שנעשתה מצוותן ויש בהם מעילה. (א) תרומת הדשן (ב) עגלה ערופה

הגמרא ממשכה בחקירה למצוא דבר שלישי שתהיה בו מעילה מדאורייתא

(ב) אפשר מרמז לשלושה דברים שיש בהם חובת וְשָׂמוּ אֶצְל הַמִּזְבֵּחַ (א) תרומת הדשן של מזבח חיצון (ב) דשן מזבח פנימי

ושירי פתילים ושמן של מנורה (ג) מוראת עוף (של כל קרבן עוף)

אבל ע"פ **תוספות בבלי מעילה יא,ב** המלים וְשָׂמוּ אֶצְל משמע שבתרומת הדשן של מזבח החיצון יש מעילה אחרי שהושם במקומו,

ואילו בדשן מזבח פנימי אין מעילה משהושם במקום נתינת הדשן בעזרת כהנים. לכן יכול להיות שטעם מלת וְשָׂמוּ – זקף-גדול ירמז

לשלושה דברים שנעשתה מצוותן ומועלים בהם. לכן נראה כי אפשרות (ב) צריכה להידרש ממקור אחר כגון (ו' צו ג) **הַדָּשָׁן, וְהָרִים**

אֶת-הַדָּשָׁן – מונח רביעי, לפחות ארבעה מיני דשן?; (א) מזבח חיצון, (ב) מזבח פנימי, (ג) מנורה (ד) לברר היכן שמו את דשן הקטורת

של יוה"כ בקדש הקדשים;

נושא: שלושה דברים שנעשתה מצוותן ויש בהם מעילה. (א) תרומת הדשן (ב) עגלה ערופה

הגמרא מבררת שניים שאין לה בה ספק, ומחפשת דבר שלישי. לכל הדברים המובאים הגמרא מוכיחה שיש בהם מעילה מרבנן. על הוכחה

מפסוק שמועלים בנסכים שנעשתה מצוותן שהביא רבי אלעזר בן צדוק הגמרא אומרת שזה רק אסמכתא.

בבלי מעילה יא,ב הרי תרומת הדשן שנעשה מצותו ויש בו מעילה! משום דהוה ליה תרומת הדשן ואיברי שער המשתלח שני כתובין

הבאין כאחד, וכל שני כתובין הבאין כאחד אין מלמדין. הניחא למ"ד איברי שער המשתלח – אין נהנין מהן, אלא למאן דאמר נהנין

מהן, מאי איכא למימר? משום דהוה ליה תרומת הדשן ובגדי כהונה שני כתובין הבאין כאחד, וכל שני כתובין הבאין כאחד אין

מלמדין. הניחא לרבנן דאמרי (ויקרא ט"ז) **והניחם שם** – מלמד שהן טעונין גניזה, שפיר, אלא לרבי דוסא דאמר מותר להשתמש בהן

כהן הדיוט, מאי איכא למימר? משום דהוה תרומת הדשן ועגלה ערופה שני כתובין הבאין כאחד. הניחא למ"ד אין מלמדין, אלא

למ"ד מלמדין, מאי איכא למימר? תרי מיעוטי כתיבי, כתיב התם (דברים כא) **הערופה**, וכתיב התם (ו' צו ג) **וְשָׂמוּ אֶצְל הַמִּזְבֵּחַ**, הני

– אין, מידי אחרינא – לא.

נסכים בתחילה מועלין בהן [וכו']. לימא מתני' דלא כר"א בר רבי צדוק, דתניא, ר"א בר רבי צדוק אומר: לול קטן היה בין כבש

למזבח במערבו של כבש, אחת לשבעים שנה פרחי כהונה יורדין בו, ומביאין יין קרוש שהוא דומה לעגולי דבילה, ושורפין אותה

בקדושה, שנאמר (במ' פ' כח, ט) **בְּקֹדֶשׁ הַסֵּךְ יִסֹּךְ שֹׁכֵר לֶהָ, כֶּשֶׁם שְׁנִיסוּכָה בְּקֹדֶשָׁה** – כך שריפתה בקדושה. מאי משמע? ואמר

רבינא: אתיא קודש קודש (טט – **בְּקֹדֶשׁ קֹדֶשׁ**), כתיב הכא **בְּקֹדֶשׁ**, וכתיב התם (שם' תצ' טז, ז) **וְשָׂרַפְתָּ אֶת-הַנּוֹתֵר בְּאֵשׁ לֹא יֵאָכַל כִּי-**

קֹדֶשׁ הוּא, מה נותר – שריפתו בקדושה, אף האי נמי – בקדושה! אפילו תימא ר' אלעזר בר רבי צדוק – דאי קלט (תוס' אדם הכניס כלי

לשיתין וקלט היין בנפילתו קודם שהגיע לקיר או רצפה, שאם ירד לרצפה הרצפה מקדשת וצריך לשרפו, אם כן לא נעשית מצותה). איכא דאמרי:

לימא מתני' כר' אלעזר בר ר' צדוק דאי קלט? אמרי: לא, ומדרבנן. והא קרא קנסיב לה? אסמכתא.

שמות תצוה לז: והקטיר עליו אהרן קטרת סמים בפקר בפקר בהיטיבו את-הנחת וקטירה:

שמות תצוה כט, לד:

ואם-ינתר מבשר המלאים ומן-הלחם עד-הפקר ושרפת את-הנותר באש לא יאכל כי-קדש הוא:

ויקרא צו ג:

וְלִבְשׁ הַפְּהֵן מִדָּו בְּד וּמְכַסֵּי-בֶד יִלְבַּשׁ עַל-בְּשָׂרוֹ וְהָרִים אֶת-הַדָּשָׁן אֲשֶׁר תֹּאכַל הָאֵשׁ אֶת-הָעֵלָה עַל-הַמִּזְבֵּחַ וְשָׂמוּ אֶצְל

הַמִּזְבֵּחַ:

במדבר פינחס כח, ז: ונסכו רביעת הדין לכבש האחד בקדש הסך נסך שֹׁכֵר לֶהָ:

ויקרא א, טז: והסיר את-מראתו בנצתה והשליך אתה אצל המזבח קדמה אל-מקום הדשן:

מתני'. דישון מזבח הפנימי, והמנורה – לא נהנין ולא מועלין. המקדיש דישון בתחלה – מועלין בה. תורין שלא הגיע זמנו, ובני יונה

שעבר זמנו – לא נהנין ולא מועלין.

תוספות בבלי מעילה יא,ב דישון מזבח הפנימי – שהיו מקטירין את הקטרת על מזבח הפנימי והיה דשן עליו והיו נושאים אותו

במקום שזרקין בו המוראה והנוצה רחוק י' אמות מרגלי הכבש כדמפרש בתמיד (דף כח: כה) משום דכתיב **והשליך** ואין השלכה

פחות (עשר) [מעשרים] אמה.

גמ'. בשלמ' (בא, ב) מזבח החיצון – דכתיב ביה (ו' צו ג) **וְשָׂמוּ אֶצְל הַמִּזְבֵּחַ**, מזבח הפנימי מנלן? אמר ר"א: דאמר קרא (ו' א, טז)

והסיר את-מראתו בנצתה, אם אינו ענין למזבח החיצון – תנהו ענין למזבח הפנימי. אימא: אידי ואידי במזבח החיצון, ולקבוע לו

מקום! א"כ לימא קרא אצל המזבח, מאי (ו' צו ג) **הַדָּשָׁן** – דאפילו מזבח הפנימי. מנורה מנלן דשן הדשן.

(ו' צו ג) **הַדָּשָׁן, וְהָרִים אֶת-הַדָּשָׁן** – מונח רביעי, לפחות ארבעה מיני דשן?; (א) מזבח חיצון, (ב) מזבח פנימי, (ג) מנורה (ד) לברר

היכן שמו את דשן הקטורת של יוה"כ בקדש הקדשים;

ב"ה טוב טעם ודעת למדני (טטור"ל) כי במצוותך האמנותי – תהלים קי"ט, שם; טעמי המקרא והתורה שבעל-פה, התשע"ה
תפנית ההשקפה: אתחן, סלוק = סוף-סוף (נקראים קיסרים ותפקידם) – להגביל; מונח – רבוי; מוקף פשטא – מוציא מפשט; מרא = מאריך, רבוי; דרא = מצרף; תביר – מחלק, ממש, לא ממש; טפא = טרף – שני
משמעות, רבוי ממש; מרא טפא – קב' שעשויה לגדול, תור לרבות, מכל מקום; דרא תביר טפא – קבוצה עם הלכה שיה לפרטיה; מרא תביר טפא – קבוצה עם הלכה לא שיה לפרטיה; תביר מרא טפא – קבוצה שההלכה
הלה רק על חלק מפרטיה; מקף – רב-מצב של המוטעם, בד"כ מצב אחד נדרש; סס' – סדור שנחלק, השלם והחלק נדרשים; זקא סגל – מוסף מהענין על הענין או גורע ממנו; פשטא – פשוט, 1; זקא-קטן – 2; זקא-גדול – 3;
רביע – 4; ... זקא-קטן ... זקא-קטן בחצי פסוק – הקש; השלישית: (קדמא – סדר קדימות; אולא = גרש = גרשי"ב – יוצא מהענין; קדמא ואולא – מלמד) דרוש בפסוק בכעין חלק מ"ג מדות דר' ישמעאל; תלישא-קטנה = תרסא –
דרוש בפסוק שער, מציצה; תלישא-גדולה = תלישא – דרוש בפסוק ולפניו שער, מציצה; פז – דרוש מהפסוק רעיון לנושא אחר בהלכה;

רמב"ם הלכות עבודת יום הכיפורים פ"ד ה"א ... ומוציאין לו את הכף וכלי מלא קטרת דקה מן הדקה, וחופן ממנה מלא חפניו
לא מחוקות ולא גדרשות אלא טפופות הגדול לפי גדולו והקטן לפי קוטנו ונותן לתוך הכף. ... (הקטרת מדודה לגדול מלא חפניו של
הכהן הגדול המקטיר לכן לא אמור להישאר בכף הקטרת, קטרת שלא נשפכה ונשרפה)
רמב"ם הלכות עבודת יום הכיפורים פ"ד ה"ב ... אחר כך מקדש ידיו ורגליו ופושט בגדי זהב וטובל ולובש בגדי לבן ומקדש
ונכנס לקדש הקדשים ומוציא את הכף ואת המחטה, ...
(ה) אפשר כי דבר חמישי שאינו דשן היא מוראת העוף.
(ו) **בבלי יומא כא,א** והתניא רב שמעיה בקלנבו: **שברי כלי חרס נבלעין במקומן**. ואמר אביי: מוראה ונוצה ודישון מזבח הפנימי
ודישון המנורה נבלעין במקומן.

תוספות בבלי מעילה יא,ב

בשלמא מזבח החיצון דכתיב (וי' צ"א) **וְשָׂמוּ אֶצְלֵהּ הַמִּזְבֵּחַ** - לכאורה משמע דהכי קאמר בשלמא דישון מזבח החיצון אין מועלין
משום דכתיב ושמו מיהו אין לפרש כך דהא בדישון מזבח החיצון יש בו מעילה כדמשמע לעיל דפריך והרי תרומת הדשן וכו'
ואדרבה **וְשָׂמוּ משמע שיש בו מעילה** כדקאמר לעיל וכתיב התם **וְשָׂמוּ אֶצְלֵהּ** לכך נראה לפרש דייק ממתני' דקתני דישון מזבח
הפנימי לא נהנין ולא מועלין משום דנעשה מצותו דהיינו דישון אבל עד שלא נדשן מועלין בו דאכתי לא נעשית מצותו דמצוה לדשנו
ודוקא במזבח הפנימי אבל במזבח החיצון מועלין בו אף לאחר הדישון ועלה קאמר בגמרא בשלמא מזבח החיצון מועלין בו אף
לאחר הדישון משום דכתיב **וְשָׂמוּ** לומר דאף כי נעשית מצותו מועלין בו כדנפקא לן לעיל מדכתיב (וי' צ"א) **וְשָׂמוּ אֶצְלֵהּ הַמִּזְבֵּחַ**,
פנימי מנלן דמצוה לדשנו דנימא דאין מועלין משעת דישון ואילך משום דנעשית מצותו ולא נראה דא"כ משמע דקודם דישון יש
מעילה בדשן מזבח הפנימי וזה אינו כדאמרינן בפרק כל שעה (פסחים דף כו.) דקטרת משתעלה תמרתו אין בו מעילה אלא נראה
לפרש כך בשלמא מזבח החיצון דכתיב **וְשָׂמוּ** נפקא לן מיניה דהוי מצוה לדשנו אלא מזבח הפנימי מנלן דמצוה לדשנו ולא דמעילה
קא צריך כלל וזה דוחק דהוה ליה לאיתויי גבי מזבח החיצון והרים הדשן (ולא ככתוב **וְהָרִים אֶת-הַדָּשָׁן**) ועוד בסמוך דקבעי
(יא,ב) מנורה מנא לן לא קבעי מדישון דהא כתיב בהדיא (שם תצ"ל) **בְּהִישִׁיבוּ אֶת-הַנֶּחֱרֵת** אלא קבעי מנלן דהיה קביעות מקום
לדשנו [של] מנורה אצל מזבח קדמה לכך נראה לפרש דהכא נמי בעי בקביעות מקום דמשמע מתוך המשנה דקביעות מקום דמזבח
הפנימי הוא אצל קדמה במקום ששם דישון מזבח החיצון מדקאמר דישון מזבח הפנימי אין מועלין משמע הא למזבח החיצון במקום
שקבוע דישון פנימי מועלין ואם כן דישון מזבח הפנימי הוא אצל המזבח קדמה שאם הי' חוץ (לזמנה) אמאי מועלין שם אפילו
במזבח החיצון והא אמרינן לעיל דמועלין בה עד שתצא לבית הדשן אלמא דכי יצאת לבית הדשן לית בה מעילה אלא ודאי דישון
מזבח הפנימי הי' אצל מזבח קדמה סמוך לתרומת הדשן של מזבח החיצון (ובכאן גרס בית הדשנים היה שם) והשתא ניחא דקאמר
דישון מזבח הפנימי אין מועלין הא של מזבח החיצון באותו מקום מועלין דאכתי לא יצא לבית הדשן שמחוץ למחנה ועלה קאמר
בגמ' בשלמא מזבח החיצון נפקא לן קביעות מקום לתרומת הדשן דכתיב (וי' צ"א) **וְשָׂמוּ אֶצְלֵהּ הַמִּזְבֵּחַ** אלא מזבח הפנימי מנלן שיש
קביעות מקום לדישון דאמר קרא (יט,א) **וְהִסִּיר אֶת-מִרְאָתוֹ בַּנֶּחֱרֵת וְהִשְׁלִיךְ אֹתָהּ אֶצְלֵהּ הַמִּזְבֵּחַ קִרְמָה** אם אין ענין למזבח
החיצון דהא כתיב **וְשָׂמוּ** תנהו למזבח הפנימי.

ואימא אידי ואידי למזבח החיצון ולקבוע לו מקום - פ"י לקבוע מקום למוראה ונוצה (שיש לו שתהא) במקום תרומת הדשן של מזבח
וקשה דמשמע דקאי לקבוע מקום אתרומת הדשן של מזבח החיצון גופייהו ועוד קשיא מאי משני אם כן לימא קרא **אצל המזבח** ה"ל
למימר (היה לו לכתוב בקיצור) אם כן לא לכתוב **אל-מקום הדשן** אלא **והשליך אותה אצל המזבח קרמה** ותו לא אלא ה"פ ואימא
אידי ואידי לדישון המזבח החיצון ולקבוע לו מקום לדישון שהיא קדמה דכאידך קרא דושמו לא כתיב קדמה ולא הוה ידענא במזרח
או במערב ומשני א"כ לימא קרא אצל (אצל) כלומר למה לי דכתיב **אל-מקום הדשן** לא לכתוב (לא היה לו לכתוב זה) אלא **אצל**
המזבח קרמה והייתי למד בג"ש **אצל אצל** דישון מזבח החיצון במקום שזורקין בו המוראה והנוצה מאי **מקום הדשן** דאפילו
מזבח הפנימי כלומר שגם קביעות מקום דישון מזבח הפנימי היה שם אצל מזבח החיצון.
מנורה מנלן - דדישונה היה שם אצל המזבח דשן הדשן כלומר בג"ש דשן דשן נפקא לן ממזבח.

והשליך אותה אצל המזבח קרמה אם אין ענין למזבח החיצון דהא כתיב **וְשָׂמוּ** תנהו למזבח הפנימי.

והשליך אותה – קדמא ואולא, כעין כלל מלמד **אצל המזבח** – מהפך פשטא, מוציא הכתוב ממשוטי **קרמה** – זקא-קטן, בתפקיד
שתיים, (א) פשוטו של מקרא מקום השלכת מוראת העוף, (ב) המוציא ממשוטו של מקרא תנהו לדישון מזבח הפנימי

מקום הדשן – טפחא סלוק. סלוק מגביל למקום אחד לדשן, טפחא פעם בתפקיד פותח טפח להתאפיין מהסילוק ואח"כ בתפקיד התפשטות
האפיון אל הכתוב לפניו לדרוש שגם מוראת העוף וגם הנדרש ממנה לדשן מזבח פנימי ודשן מנורה יושמו במקום היחיד לדשן והוא מקום
תרומת הדשן של מזבח החיצון.

ב"ה טוב טעם ודעת למדני (טטור"ל) כי במצוותך האמנותי – תהלים קי"ט, שם; טעמי המקרא והתורה שבעל-פה, התשע"ח
תפנית ההשערה; אתנח, סלוק – סוף-סוק (נקראים קיסרים ותפקידים) – להגביל; מונח – רבוי; מונח פשוטא – מוציא מפשט; מרכא = מאריך, רבוי; דרגא – מצרף; תביר – מחלק, ממעט, לא ממש; טפאא = טרפא – שנוי
משמעות, רבוי מתפשט; מרכא טפאא – קב' שעשויה לגדול, יתור לרבבות, מכל מקום; דרגא תביר טפאא – קבוצה עם הלכה שוה לפרטיה; מרכא תביר טפאא – קבוצה עם הלכה לא שוה לפרטיה; תביר מרכא טפאא – קבוצה שההלכה
הלה רק על חלק מפרטיה; מקף – רב-מצב של המוטעם, בד"כ מצב אחד נדרש; ססק' – סדור שנחלק, השלם והחלק נדרשים; זרקא סגול – מוסף מהענין על הענין או גורע ממנו; פשטא – פשוט, 1; זקף-קטן – 2; זקף-גדול – 3;
רביע – 4; ... זקף-קטן ... זקף-קטן בחצי ספוק – היקש; השלישית: (קדטא – סדר קדימות; אולא = גרש = גרשי"ם – יוצא מהענין; קדמא ואולא – מלמד) דרוש בפסוק בכעין חלק מ"ג מידות דר' ישמעאל; תלישא-קטנה = תרסא –
דרוש בפסוק שער, מציגה; תלישא-גדולה = תלישא – דרוש בפסוק ולפניו שער, מציגה; פז – דרוש מהפסוק רעיון לנושא אחר בהלכה;

לטובת הבנת הנושא יוצגו מידי פעם חלק מהטעמים שבתנ"ך (חוץ מספרי איוב, משלי, תהלים), לפי תפקידיהם לפי ההשערות

1.3 ויקרא צו ו,א

ויקרא צו ו,א: וַיִּדְבֶר ה' אֶל-מֹשֶׁה לֵאמֹר:

לְאמֹר נותריקון לאו אמור, עם טעם סלוק, מלמד להגביל בעשה הבא ללאו והוא למעט פסולים בקודש מלהיות מוקרבים ועם עלו על המזבח לא ירדו אבל שלא ישרפו במערכה הגדולה, אלא ישרפו במערכה נפרדת.

ויקרא צו ו,ב:

צו את-אֶהרֹן וְאֶת-בָּנָיו לְאמֹר זאת תִּזְכֹּרְתֶּנּוּ הָעֵלֶּה

הוא הָעֵלֶּה על מוקְדָה על-הַמִּזְבֵּחַ כָּל-הַלֵּילָה עַד-הַבֶּקֶר וְאֵשׁ הַמִּזְבֵּחַ תִּזְכֹּרְתֶּנּוּ בּוֹ:

זאת תזכורת – מרכא טפחא – **מלבי"ם** **זאת** ממעט מ- תורה כלל, אבל תבנית הטעמים של הכתוב **זאת תזכורת** – מרכא טפחא, היא כעין יתור לרבבות, היינו מרומו למיעוטים אחדים, הנלמדים בחלק הבא של הפסוק.

זאת הוא הָעֵלֶּה – שלושה מיעוטים – **רש"י הוריות ג** ע"פ רבי יהודה בספרא, כל מיעוט לימוד לעצמו, **זאת, הוא, הָעֵלֶּה**

זאת – פרט לנשחטה בלילה **הוא** – ושנשפך דמה **הָעֵלֶּה** ושיצא דמה חוץ לקלעים **(הָעֵלֶּה** טעם פזר, גם במשמעות של פיזור מעבר לקלעים)

הָעֵלֶּה – **הוריות ג** – מיעוט – **ספרא** מה עולה שהיא ראויה לאישים אם עלתה לא תרד כך כל דבר שהוא ראוי לאישים אם עלה לא ירד, ... מה בין רבי יהושע לרבן גמליאל, דם ונסכים שר"ג אומר לא ירדו...

...מרבבה את אלו שפסולין בקודש ומוציא את אלו שלא היה פסולין בקודש

כלל שר"ע אומר כל שפסולין בקודש מקודש מקבלו, לא היה פסולין בקודש אין הקודש מקבלו וכו'

... עולה באה בגלל עצמה יצאו נסכים שאינם באים בגלל עצמם (טט) – הכוונה שאלו חובות נסכים של הקרבן, כי יש נסכים לעצמם) **הָעֵלֶּה** – אתנח, מגביל שריפת הפסולים על המזבח רק למה שראוי לאישי המזבח, וממעט את הנסכים הנלווים לקרבן.

טט – **הָעֵלֶּה** – פזר דרשהו לענין אחר ואם צריך גם לענינו.

כאן לענינו מלמד על עולה שנפסלת בגלל יציאה חוץ לקלעים,

לענין אחר כל דבר ראוי לאישים ופסולו בקודש, אם עלה לא ירד

טט – ראה בהמשך בענין שריפת הפסולים שעלו ולא ירדו, במדורה רביעית או חמישית על המזבח (**בבלי יומא מו, א**)

ויקרא צו ו,ב:

צו את-אֶהרֹן וְאֶת-בָּנָיו לְאמֹר זאת תִּזְכֹּרְתֶּנּוּ הָעֵלֶּה

הוא הָעֵלֶּה על מוקְדָה על-הַמִּזְבֵּחַ כָּל-הַלֵּילָה עַד-הַבֶּקֶר וְאֵשׁ הַמִּזְבֵּחַ תִּזְכֹּרְתֶּנּוּ בּוֹ:

בבלי יומא מו,א אמר רבי אלעזר משום בר קפרא, אומר היה רבי מאיר: איברי עולה שנתותרו – עושה להן מערכה בפני עצמה וסודרן, ואפילו בשבת. – מאי קא משמע לן? תנינא: בכל יום היו שם ארבע מערכות! – אמר רבי אבין: לא נצרכה אלא לפסולין. **ודוקא שמשלה בהן האור**, אבל לא משלה בהן האור – לא. איכא דאמרי: אחד כשירין ואחד פסולין, אי משלה בהן האור – אין, ואי לא – לא.

(הסבר ע"פ עורך המתבנתא) רבי אלעזר מחדש בדברי רבי מאיר שאף אם האיברים שנתותרו הם איברים פסולים, והם מאותו סוג שאם עלו לא ירדו אזי עושה להם מערכה בפני עצמה בראש המזבח, כי היה מקום לומר שעושים מערכה נפרדת רק לאיברים כשרים שנתותרו, שלא נתעכלו מבערב, קמ"ל רבי אלעזר שאף לפסולים עושים מערכה נפרדת, ועל כך מוסיף רבי אבין ודוקא שכבר אחזה במשאתמול שאז גם לפסולים עושים מערכה נפרדת, ויש אומרים שלכשירים ולפסולים שאחזה בהם האור עושים מערכה נפרדת כנראה משותפת ואחרת נשרפים במערכה הגדולה.
(ע"פ בבלי זבחים פד, א ההלכה היא שקרבן שנפסל לא יעלה על המזבח, שנאמר בהם שלא יעלו אבל אם עלו לא ירדו, ויש פסולים שאפילו אם עלו ירדו)

(י"ז צו ו,ב) ... הוא הָעֵלֶּה על מוקְדָה על-הַמִּזְבֵּחַ כָּל-הַלֵּילָה עַד-הַבֶּקֶר וְאֵשׁ הַמִּזְבֵּחַ תִּזְכֹּרְתֶּנּוּ בּוֹ:

טט – שריפת הפסולים שעלו ולא ירדו נדרשת מהכתוב המתחיל **(י"ז צו ו,ב)** **הוא הָעֵלֶּה** – מונח פזר, המרמז לכעין שני תפקידי פזר שבדרך כלל מלמד דרשהו לענין אחר ואם צריך דרשהו לענינו, ע"פ **בבלי יומא מו,א** חידש רבי אלעזר בדברי רבי מאיר שלא יברי קרבן כשרים שלא נגמר עיכולן עושה מערכה נפרדת בראש המזבח ולפסולים שלא נגמר עיכולן עושה מערכה נפרדת בראש המזבח, או עושה להן מערכה משותפת ונפרדת מהמערכה הגדולה.

ודומה הדבר ללימוד **(י"ז צו ו,ב)** **וְכָל-חֲטָאת אֲשֶׁר יוֹבֵא מִדָּמָה אֶל-אֹהֶל מוֹעֵד לְכַפֵּר בְּקֹדֶשׁ לֹא תֹאכַל בְּאֵשׁ הַתִּשְׁרֵף: פ**
בבלי פסחים כד,א ואם אינו ענין לאכילה – תנחו ענין לאיסור הנאה. אי מה כאן בשריפה – אף כל איסורין שבתורה בשריפה! אמר קרא **(י"ז צו ו,ב)** **בְּקֹדֶשׁ ... בְּאֵשׁ הַתִּשְׁרֵף**, בקדש – בשריפה, ואין כל איסורין שבתורה בשריפה. והאי **בְּקֹדֶשׁ ... בְּאֵשׁ הַתִּשְׁרֵף** להכי הוא דאתא (האם קרא זה בא ללמדנו על השריפה בקדש)? האי **מִיבְעֵי לִיה לְכַדְרֵי שְׁמַעוֹן!** דתניא, רבי שמעון אומר: **בְּקֹדֶשׁ ... בְּאֵשׁ הַתִּשְׁרֵף** – לימד על חטאת ששורפין אותה בקדש, ואין לי אלא זו בלבד, פסולי קדשי ויאמורי קדשים קלים מנין? תלמוד לומר: **(וכל) בְּקֹדֶשׁ ... בְּאֵשׁ הַתִּשְׁרֵף.**

ירושלמי פסחים פ"ז ה"ו, (וילנה נג,ב)

... ר"ע – **(י"ז צו ו,ב)** **וְכָל-חֲטָאת** – לשאר קרבנות שארע בן פסול בקדש שישרפו בבירה.

טט – כך גם לומד רבי שמעון (תלמידו של רבי עקיבא) ב-**בבלי פסחים הנ"ל**.

ב"ה טוב טעם ודעת למדני (טטוד"ל) כי במצוותך האמנותי – תהלים קי"ט, שם; טעמי המקרא והתורה שבעל-פה, התשע"ח
 המצוות ההשעיות; אתנח, סלוק = סוף-פסוק (נקראים קיסרים ותפקידם) – להגביל; מונח – רבוי; מהפך פשטא – מוציא מפשט; מרכא = מאריך, רבוי; דרנא – מצרף; תביר – מחלק, ממעט; לא ממש; טפחא = טרנא – שני
 משמעות, רבוי מתפשט; מרכא טפחא – קב' שעשויה לגדול, תור לרבות, מכל מקום; דרנא תביר טפחא – קבוצה עם הלכה שזה לפרטיה; מרכא תביר טפחא – קבוצה עם הלכה לא שזה לפרטיה; תביר מרכא טפחא – קבוצה שההלכה
 הלה רק על חלק מפרטיה; מקף – רב-מצב של המוטעם, בד"כ מצב אחד נדרש; פסק ו – סדור שנחלק, השלם והחלק נדרשים; זרקא סגול – מוסף מהענין על הענין או גורע ממנו; פשטא – פשוט, 1; זקף-קטן – 2; זקף-גדול – 3;
 רביע – 4; ... זקף-קטן ... זקף-קטן בחצי פסוק – היקש; השלישית: (קדמא – סדר קדימות; אולא = גרש = גרשי"ט – יוצא מהענין; קדמא ואולא – מלמד) דרוש בפסוק בכעין חלק מ"ג מידות דר' ישמעאל; תלישא-קטנה = תרסא –
 דרוש בפסוק שיעור, מחיצה; תלישא-גדולה = תרשא – דרוש בפסוק ולפניו שיעור, מחיצה; פז – דרוש מהפסוק רעיון לנושא אחר בהלכה;

טט – היות וב- **בבלי יומא מוא**, נדרש מהכתוב (**וי צו ו,ב**) ... **הוא העלה** לשריפת הפסולים שעלו על המזבח בראש המזבח ולא ירדו, אזי הכתוב (**וי צו ו,בג**) **וְכָל-חֲטָאֹת** – פזר, הוא יתר ואינו לגופה של סוגיית השריפה שריפת הפסולים על המזבח, משמעותה דרשהו לענין אחר, היינו פזר לכל אותם פסולים בקודש שלא נאמר במ כיצד לנהוג במ ושרפם במדורה המיוחדת בקודש כפרש"י.

יש לזון מה משמעות **על מוקדה על-המוזבח כל-הלילה עד-הבקר**
על – תרסא (תלישא-קטנה) **מוקדה** – קדמא **על-המוזבח כל-הלילה עד-הבקר** – מהפך פשטא זקף-קטן . התבנית קדמא מהפך פשטא עשויה לפעול בתפקיד כעין מידה של רבי אלעזר ברבי יוסי דבר שחבירו שלפניו מלמד עליו או הוא מלמד על חבירו שלפניו. אם כתוב זה מלמד על הכתוב שלפניו **הוא העלה** מה הוא מלמד עליו.

תשובה לטעם קדמא במלת **מוקדה** נמצאת ב- **ירושלמי מגילה פ"א ה"א (וילנה טו,ב)**
 ...קרייה מסייע לר' יוסי בן חנינה (**וי צו ו,ב**) ... **זאת תורת העלה** – מרכא טפחא אתנח, **הוא העלה** – מונח פזר שהיו בני נח מקריבין ...

קה"ע העלה. משמע הידועה מעיקרא ומה"א קדריש.
פנ"מ הוא העלה. משמע שכבר היתה קריבה בבני נח וכשבאו לגבי שלמים כתיב (**וי צו ז,א**) **זאת תורת זבח השלמים** – מרכא טפחא מונח אתנח, **אשר יקריב לה** – מרכא טפחא סלוק, אלא **אשר יקריב** משמע מכאן ולהבא ולא הקריבום בני נח.
מוקדה – קדמא, מלמד שקרבן **הוא העלה** ידוע מעיקרו שכבר היתה קריבה בבני נח . הולך ובא מבני נח

ויקרא צו ו,ב:
צו את-אֶהֱרֹן וְאת-בָּנָיו לְאמֹר זאת תורת העלה
הוא העלה על מוקדה על-המוזבח כל-הלילה עד-הבקר ואש המזבח תיקר בו:

* דמיון לשמות בא ... **זאת חקת הפסח** – טפחא מונח אתנח **כל-ערל לא-יאכל בו** – טפחא מרכא סלוק
 * **מכילתא** זאת וגו' כלל, כל-ערל וגו' פרט (**בבלי פסחים סא,א,ב** פלוגתא האם הפסח נפסל אם כהן מחשב בזריקת הדם לכפר על מיעוט ערלים בחבורה או רק אם כל החבורה ערלים).
רש"י -

* **א'** הרי הענין בא ללמד על הקטר חלבים ואיברים שיהא כשר כל הלילה
 * **ב'** וללמד על הפסולין איזה אם עלה ירד ואיזה אם עלה לא ירד
 * **ג'** שכל תורה לרבות הוא בא
 * טט -לכן מה שאמרה המכילתא בזאת חקת הפסח - כללי ופרטי יכול להיות בשיטת ר"ע ? רבוי ומיעוט ואז יתאים לאופן הכללי שטפחא באה לרבות
 * לומר תורה אחת לכל העולים ואפילו פסולין אם עלו (שפת"ח) לא ירדו. **שפת"ח** - שהמזבח יקדשם. ופסולין ר"ל שהיה פסולם בקדש.
 * **טט** - **זאת תורת** – מרכא טפחא לרבות כרש"י או **כלל** כלשון המכילתא. במידת רבוי ומיעוט, ממעטים את הרחוק ביותר וזה יתאים לפרש"י ל- **הוא העלה** - מונח פזר - למעט את הרובע והנרבע וכיצא בהן (תפקיד הפזר לרבות אם אינו לענינו דרשהו לענין אחר) שלא היה פסולין בקדש שנפסלו קודם שבאו לעזרה.

על מוקדה על-המוזבח כל-הלילה עד-הבקר –
על תלישא-קטנה מלמדת שיעור ומחיצה, שיעור - מספר מדורות, הנלמד מכעין כלל הצריך לפרט הבא **מוקדה** – קדמא, פותח הכלל הצריך לפרט והוא המדורה הראשונה. מדורה שניה **על-המוזבח כל-הלילה עד-הבקר** מדורה שלישית **ואש המזבח תיקר בו** מלמד על לפחות שלוש מדורות אש על המזבח. המדורה הרביעית אפשר שנלמדת מ- (**ויקרא צו ו,ה**)

האם העולה על מוקד המסוים לעולה, או אם נתנה על כל מוקד תשרף?
 מלמד שפסולין בקודש, המזבח מקדשם ונשרפין על המזבח, אבל נותר ועוד פסולין נשרפים במדורה בעזרה שאינה המזבח

סיכום:
על תלישא-קטנה מלמדת שיעור ומחיצה, שיעור - מספר מדורות, מחיצה - להוסיף מדורה נפרדת לקרבנות כשרים שלא נגמר עיכולן, ומקרבנות כשרים כאלה דורש ע"י
מוקדה על-המוזבח כל-הלילה – קדמא מהפך פשטא, מלמד שאם קדמה עליתן של הקרבנות לרבות פסולים על המזבח, לא ירדו אלא ישרפו בראש המזבח. כיצד?
הוא העלה – מונח פזר, מקרבנות כשרים שלא נגמר עיכולן ושורפן במערכה נפרדת בראש המזבח (דעת ר' מאיר יומא מה,א) לומד לקרבנות פסולים שלא נגמר עיכולן עושה מערכה נפרדת בראש המזבח או עושה להן מערכה משותפת ונפרדת מהמערכה הגדולה.

ב"ה טוב טעם ודעת למדני (טטור"ל) כי במצוותך האמנותי – תהלים קי"ט, שם: טעמי המקרא והתורה שבעל-פה, התשע"ח
תמצית ההשערות: אֲתָנָה, סִלְקִי = סוף-ספוק (נקראים קיסרים ותפקידם) – להגביל; מוֹנֵה – רבוי; מוֹחֵף פִּשְׁטָא – מוציא מפשט; מֵרָאָה = מראי, רבוי; דְרָאָה – מצרף; תְּבִיר – מחלק, ממש, לא ממש; טַפְסָא = טרפא – שני משמעות, רבוי מתפשט; מֵרָאָה טַפְסָא – קב' שעשויה לגדול, תור לרבות, מכל מקום; דְרָאָה תְּבִיר טַפְסָא – קבוצה עם הלכה שוה לפרטיה; מֵרָאָה תְּבִיר טַפְסָא – קבוצה עם הלכה לא שוה לפרטיה; תְּבִיר מֵרָאָה טַפְסָא – קבוצה שההלכה חלה רק על חלק מפרטיה; מֵרָאָה – רב-מצב של המוטעם, בד"כ מצב אחד נדרש; סִסְקָא – סדור שנחלק, השלם והחלק נדרשים; זִרְקָא סְגוּלָא – מוסף מהענין על הענין או גורע ממנו; פִּשְׁטָא – פשוט, 1; זִרְקָא – 2; זִרְקָא-גְדוּלָא – 3; רִבְעִי – 4; ... זִרְקָא-קֶטֶן ... זִרְקָא-קֶטֶן בחצי ספוק – הקיש; השלישית: (קִדְמָא – סדר קדימות; אֲזֵלָא = גֵּרֵשׁ = גֵּרֵשׁ־ב' – יוצא מהענין; קִדְמָא וְאֲזֵלָא – מלמד) דרוש בפסוק בכעין חלק מ"ג מידות דר' ישמעאל; תְּלִישָׁא-קֶטֶנָה = תרסא – דרוש בפסוק שער, מוחצת; תְּלִישָׁא-גְדוּלָה = תִּישָׁא – דרוש בפסוק ולפניו שער, מוחצת; פִּזָּא – דרוש מהפסוק רעיון לנושא אחר בהלכה;

לטובת הבנת הנושא יוצגו מידי פעם חלק מהטעמים שבתנ"ך (חוץ מספרי איוב, משלי, תהלים), לפי תפקידיהם לפי ההשערות

1.4 ויקרא צו ו,א

ויקרא צו ו,ג: וְלִבְשׁ הַכֹּהֵן מְדוּ בָד וּמְכַנְסֵי-בֶד וְלִבְשׁוֹ עַל-בְּשָׂרוֹ וְהָרִים אֶת-הַדָּשָׁן אֲשֶׁר הֵאָכַל הָאָדָם אֶת-הָעֵלֶה עַל-הַמִּזְבֵּחַ וְשָׂמוּ אֶצֶל הַמִּזְבֵּחַ:

ראה תבנית טעמים מקבילה **ויקרא אחרי מות טז,ד: קְתַנְתָּ-בֶד קֹדֶשׁ וְלִבְשׁ וּמְכַנְסֵי-בֶד יִהְיוּ עַל-בְּשָׂרוֹ וּבִאֲבָנָתָם בֶּד יִחְגְּרוּ וּבְמִצְנַפְתָּ בֶד יִצְגָהּ בְּגָדֵי-קֹדֶשׁ הֵם וְרַחֵץ בְּמִים אֶת-בְּשָׂרוֹ וְלִבְשָׁם:**
שמות פקודי לט,כח: וְאֵת הַמִּצְנַפֶּת שֵׁשׁ וְאֶת-פְּאָרֵי הַמְּגַבְעֹת שֵׁשׁ וְאֶת-מְכַנְסֵי הַבֶּד שֵׁשׁ מְשֻׁנָּה:
יחזקאל מדי,יח: פְּאָרֵי פְּשִׁתִּים יִהְיוּ עַל-רֵאשֵׁים וּמְכַנְסֵי פְּשִׁתִּים יִהְיוּ עַל-מְתַנְיָהֶם לֹא יִחְגְּרוּ בְּיָזוּעַ:
יחזקאל כז,טז: אַרְסָם סִסְרָתָהּ מֵרֵב מְעַשְׂיָהּ בְּנִפְךָ אֲרָגְמוֹ וְרִקְמָהּ וּבוּזָא וְרִאמָתָהּ וְכַדְכָדָהּ וְנִתְנוּ בְּעֵבֹבֶיהָ:
ר' מנחם בן שמעון ובוין' – תרגום "שש" (יח' כז,ז) (ר' יוסף קרא מבגד של בוין, רד"ק יריעות פשתן), והם בגדי פשתים או מטה.

בבלי זבחים יח,ב תנו רבנן: בָּד – שיהיו של בוין, בָּד – שיהיו חדשים, בָּד – שיהיו שזורים, בָּד – שיהיו חוטן כפול ששה, בָּד – שלא ללבש של חול עמהן. א"ל אביי לרב יוסף: בשלמא שיהו של בוין (=בד=פשתן), הא קמ"ל: בוין אין, מידי אחרינא לא, אלא בָּד שיהו חדשים, חדשים אין, שחקין לא, והתניא: משוחקין – כשרים! אמר ליה וליטעמין: (שואל רב יוסף לאביי כיצד תסביר שמלת) בד (נדרשת) שיהו חוטן כפול ששה, (כאשר) בד – חד חד לחודיה משמע (מלה בלשון יחיד ללמד על חוט אחד לבדו)! אלא הכי קאמר: בגדים שנאמר בהן בד – צריכין שיהו של בוין, חדשים, שזורין, שיהו חוטן כפול ששה, יש מהן למצוה, יש מהן לעכב.

רש"י דברים שנאמר בהן בד צריכין כו' יש מהן למצוה – חדשים לנוי דלאו ממשמעותא אתי ויש מהן לעכב בוין ושזורים וחוטן כפול ששה בוין כדמפרש ואזיל דבר העולה מן הקרקע בד כבד שזורים כיון דבד היינו בוין ובעלמא קרי להו שש משזר וחוטן כפול ששה כדאמרין בסדר יומא (דף עא:;) וילפינן בסדר יומא מקראי דברים שנאמר בהן שש חוטן כפול ששה ויליף ליה לעיכובא.
מרש"י משמע שאין לומדים זאת ממלת בד אלא מין אסמכתא

ממאי דהאי בד כתנא הוא? אמר רבי יוסף ברבי חנינא: דבר העולה מן הקרקע בד כבד (**רש"י** קנה יחידי מכל גיזעי ואין ב' קנים עולים מגזע אחד). א"ל: עמרא (**רש"י** צמר בהמה עולה בד כבד נימא נימא לבדה)! עמרא מיפצל. כיתנא נמי מיפצל! על ידי לקותא מיפציל (צמר מתפצל מעצמו, פשתן מתפצל רק ע"י כתישתו). רבינא אמר, מהכא: (**יחזקאל מדי,יח**) פְּאָרֵי פְּשִׁתִּים יִהְיוּ עַל-רֵאשֵׁים וּמְכַנְסֵי פְּשִׁתִּים יִהְיוּ עַל-מְתַנְיָהֶם לֹא יִחְגְּרוּ בְּיָזוּעַ: א"ל רב אשי לרבינא: והא עד דאתא יחזקאל מנלן? ולטעמין, הא דאמר רב חסדא: דבר זה מתורת משה רבינו לא למדנו, מדברי יחזקאל בן בוזי למדנו: (**יחזקאל מד**) כל בן נכר ערל לב וערל בשר לא יבא אל מקדשי (לשרתני), עד שבא יחזקאל מנלן? אלא גמרא גמירי לה ואתא יחזקאל ואסמכתא אקרא, הכא נמי גמרא גמירי לה כו'.

המקראות בתורה הם אסמכתאות היינו נושאי תבניות טעמים המרמזות כאן להלכה למשה מסיני והנביא יחזקאל פרט אותם בפסוקי נבואותיו.

וְלִבְשׁ הַכֹּהֵן – קדמא ואזלא, כעין כלל מלמד לכל עבודות המקדש

מְדוּ בָד – מונח רביע בתפקיד של לפחות ארבעה אפיונים. בעזרת הרב א"מ פערל הי"ו

בבלי זבחים יח,ב ארבעה אפיונים אלא הכי קאמר: בגדים שנאמר בהן בד (טט – היינו **מְדוּ בָד** – מהמונה רביע תדרוש) – צריכין שיהו של (טט – א) **בוין**, (טט – ב) **חדשים**, (טט – ג) **שזורין**, (טט – ד) **שיהו חוטן כפול ששה**, (שני האפיונים הבאים מסבירים את הקודמים) **יש מהן למצוה, יש מהן לעכב**.
אפיונים נוספים הנלמדים מ-**מְדוּ בָד**.

בבלי יומא עא,ב ויעשו את הכתנת שש... (**שמות פקודי לט,כח**) **וְאֵת הַמִּצְנַפֶּת שֵׁשׁ וְאֶת-פְּאָרֵי הַמְּגַבְעֹת שֵׁשׁ וְאֶת-מְכַנְסֵי הַבֶּד שֵׁשׁ מְשֻׁנָּה:**

חמשה קראי כתיבי: (טט – זה מהכתוב) חד – לגופיה, (טט – א לעיל) דכיתנא ניהוו. (טט – ד לעיל) וחד – שיהו חוטן כפול ששה, (טט – ג לעיל) וחד – שיהיו שזורין, (טט – ה) וחד – לשאר בגדים שלא נאמר בהן שש, (טט – אפיון המסביר הקודמים) וחד – לעכב.
בבלי זבחים מביא פסוקים נוספים להוכחת משמעות בד ומסכם שהמקראות הן אסמכתאות בלבד ו**גמרא גמירי**, היינו מסורת בידינו, הלכה למשה מסיני.

וּמְכַנְסֵי-בֶד וְלִבְשׁוֹ עַל-בְּשָׂרוֹ – זרקא מונח סגול

וּמְכַנְסֵי-בֶד – מקף בתפקיד רב-מצב, (א) בגדי הכהונה חדשים לבנים לעומת (ב) בגדים חדשים צהובים או שחוקים

וּמְכַנְסֵי-בֶד וְלִבְשׁוֹ עַל-בְּשָׂרוֹ – זרקא מונח סגול – בתפקיד גריעה מהענין וזה בגדים שחוקים או בגדי פשתן צהוב שהם פחותין בערכם אבל שוים בקדושתם. **בבלי זבחים יח,ב** אומר שנדרש מהם להיות חדשים, לכן יתאים יותר פשתן צהוב, ומדרשה לומד גם שחוקים. כאן **רבי יהודה הנשיא לומד זרקא מונח סגול כמו רבנן!**

וּמְכַנְסֵי-בֶד וְלִבְשׁוֹ עַל-בְּשָׂרוֹ – זרקא מונח סגול – בתפקיד הוספה מהענין על הענין וזה לרבות מצנפת ואבנט (וכנראה גם כתונת) על המכנסיים לענין הרמת הדשן. זה נלמד ממלת **וְלִבְשׁוֹ** – בטעם מונח המרבה יותר מבגד אחד.

בבלי יומא כג,ב ומאי שנא הני? – **מְדוּ בָד, מְדוּ בָד, מְדוּ בָד** – כמדתו, **וּמְכַנְסֵי-בֶד** – לכדתניא: מנין שלא יהא דבר קודם למכנסים – שנאמר **וי' צו ו,ג** **וּמְכַנְסֵי-בֶד וְלִבְשׁוֹ עַל-בְּשָׂרוֹ** – וריש לקיש: **מְדוּ בָד** כמדתו – מדאפקיה רחמנא בלשון **מְדוּ בָד**. שלא יהא דבר קודם למכנסים מ-**עַל-בְּשָׂרוֹ** נפקא. נימא כתנאי: **עַל-בְּשָׂרוֹ** מה תלמוד לומר **וְלִבְשׁוֹ** – להביא מצנפת ואבנט להרמה (של הדשן), דברי רבי יהודה.
יש להעיר כי **עַל-בְּשָׂרוֹ** – מקף בתפקיד רב-מצב, (א) מכנסיים כתונת על בשרו (ב) אבנט מעל הכתונת (ג) מצנפת מעל שער

ב"ה טוב טעם ודעת למדני (טטור"ל) כי במצוותך האמנותי – תהלים קי"ט, שם: טעמי המקרא והתורה שבעל-פה, התשע"ח
תפנית ההשערה: אתחן, סליק = סוף-פסוק (נקראים קיסרים ותפקידם) – להגביל; מונח – רבוי; מונח פשטא – מוציא מפשט; מראק = מאריך, רבוי; דרגא – מצרף; תביר – מחלק, ממשע, לא ממש; טפאא = טרפא – שנוי
משמעות, רבוי ממשע; מראק טפאא – קב' שעשויה לגדול, יתור לרבות, מכל מקום; דרגא תביר טפאא – קבוצה עם הלכה שוה לפרטיה; מראק תביר טפאא – קבוצה עם הלכה לא שוה לפרטיה; תביר מראק טפאא – קבוצה שההלכה
הלה רק על חלק מפרטיה; מקף – רב-מצב של המוטעם, בד"כ מצב אחד נדרש; פסק 1 – סדור שנחלק, השלם והחלק נדרשים; זרקא סגול – מוסף מהענין על הענין או גורע ממנו; פשטא – פשוט, 1; זקף-קטן – 2; זקף-גדול – 3;
רביע – 4; ... זקף-קטן ... זקף-קטן בחצי פסוק – הקש; השלישית: (קדטא – סדר קדומות; אולא = גרש = גרשי"א – יוצא מהענין; קדמא ואולא – מלמד) דרוש בפסוק בכעין חלק מ"ג מידות דר' ישמעאל; תלישא-קטנה = תרסא –
דרוש בפסוק שער, מוציא; תלישא-גדולה = תלישא – דרוש בפסוק ולפניו שער, מוציא; פז – דרוש מתפסוק רעיון לנושא אחר בהלכה;

מפרשי השולחן ערוך ט"ו, מ"א, הגר"א מפרשים הרחבת המושג (הענין של) **יִלְבַּשׁ** על מושג (ענין של) **עַל-בְּשָׂרוֹ**
וּמְכַנְסֵי-בֵד יִלְבַּשׁ עַל-בְּשָׂרוֹ – זרקא מונח סגול – בתפקיד הוספה מהענין על הענין, מבגדי כהנים לומדים על איסור הציצה בתפילין

שלחן ערוך, הוצאת מפעל שולחן ערוך השלם, מכון ירושלים, התשנ"ד שלחן ערוך אורח חיים א, סימן כ"ז סעיף ד'
ע' קנ"ד סעיף ד' לא יהא דבר חוצץ בין תפילין לבשרו, לא שנא של יד לא שנא של ראש: הגה ודווקא בתפילין אבל ברצועות אין להקפיד.

ט"ז (ג) דבר החוצץ. דכתיב (שמות בא יג, ט) **לֶךָ לְאוֹת עַל-רִגְלְךָ, שְׁלֵא** יהא דבר חוצץ בינו לבין ידו, וכן בשל ראש: (ט – בט"ז לא כתב תחילת הפסוק (שמות בא יג, ט) **וְהָיָה לֶךָ לְאוֹת עַל-רִגְלְךָ**, מלת וְהָיָה בטעם תרסא שאחד מתפקידיו מלמד על חציצה, כאן שלא תהיה חציצה, וזה בא בלימוד נוסף על הלימוד מבגדי כהונה)

מ"א ד דבר חוצץ. בזבחים דף י"ט ע"א מבעיא אם כנה חיה ושערו הוי חציצה לענין בגדי כהונה, ונראה לי שמפני זה כתב הרוקח שיש לגלח השער שעל הצואר שלא יהא חוצץ, וכתב עליו האגור סימן נ"ה ולא נהגו כן. ומיהו בכנה מתה ועפר יש לזוהר, דבזה לא איבעיא לן כלל. ובשלי"ה (מסכת חולין ד"ה כתב אבא) כתב לרחוץ מקום הנחת תפילין:

ביאור הגר"א [י' [סעיף ד'] לא כו'. זבחים י"ט א, וערכין ג' ב', וכפירוש הרא"ש [ה"ק, תפילין סימן י"ח] משום חציצה. דלא כפירוש רש"י ותוספות בערכין שם ד"ה שלא כו', דלפירושם מאי פריך בזבחים שם דראש נמי כו', הא שם כתיב (דברים תבוא כח, ז) **וְרָאוּ כָל-עַמֵּי הָאָרֶץ** וכו' כמו שאמרו במנחות ל"ה ב', וכמו שכתבו תוספות שם בסוף ד"ה אלו, וכן כתבו בברכות ו' א' ד"ה אלו. והטעם משום דכתיב (דברים ואתחנן ו, ח) **עַל-רִגְלְךָ ... בֵּינו עֵינֶיךָ** שלא יהא חוצץ, כמו שאמרו בבגדי כהונה. וזהו שכתב ב"ר כו', וכמו שאמרו בזבחים [שם], כן נראה לי: (טט – מענין מדוע הגר"א השתמש בפסוק (דברים ואתחנן ו, ח). ולא כט"ז שהשתמש ב-(שמות בא יג, ט) **וְהָיָה לֶךָ לְאוֹת עַל-רִגְלְךָ**, מלת וְהָיָה בטעם תרסא שאחד מתפקידיו מלמד על חציצה, כאן שלא תהיה חציצה. את החציצה עצמה הגר"א דרש ממלת **בֵּינו**. גם בפסוק (שמות בא יג, ט) **בֵּינו עֵינֶיךָ**, נמצאת מלת "בין" יחד עם טעם תרסא מלמד על מניעת חציצה. וְלִזְכָּרוֹן בֵּינו עֵינֶיךָ – פשטא מונח זקף-קטן. שני לימודים כפשוטם (א) מיקום תפילין של ראש בין עיניו ובדרשה ממקום אחר מעל המצח; (ב) כתוצאה מהרמז של תרסא – ללא חציצה מתברר שזה לגבי התפילין. בעוד הלימוד המקובל של מניעת חציצה מבגדי כהונה.)

[י"א] [נהג] ודווקא כו'. דלא נאמר (שמות בא יג, ט) לֶךָ לְאוֹת עַל-רִגְלְךָ אלא על חציצה. ממה שאמרו שם [מנחות ל"ז ב'] (שמות בא יג, ט) **לֶךָ לְאוֹת** ולא (לחיים) כו' במקום כו', ואילו רצועה עוברת על היד ונכרכת באצבע, כן נראה להלכה אבל לא למעשה בין של יד בין בשל ראש (כו'). ועיין ט"ז [ס"ק ד'] ומ"א [ס"ק ה']

(שמות בא יג, ט) וְהָיָה לֶךָ לְאוֹת עַל-רִגְלְךָ וְלִזְכָּרוֹן בֵּינו עֵינֶיךָ לְמַעַן תִּהְיֶה תִּזְכָּרְתָּ ה' בְּפִיךָ בִּי בְּגֵד תִּזְכָּרְתָּ ה' מִמַּצָּרִים: (שמות בא יג, ט) **וְהָיָה לֶךָ לְאוֹת עַל-רִגְלְךָ** וְלִזְכָּרוֹן בֵּינו עֵינֶיךָ בִּי בְּחֶזֶק יָד הוֹצִיאָנוּ ה' מִמַּצָּרִים: (דברים ואתחנן ו, ח) **וְקִשְׁרְתֶם לְאוֹת עַל-רִגְלְךָ** וְהֵי לְטֹטְפֶת בֵּינו עֵינֶיךָ: (דברים תבוא כח, ז) **וְרָאוּ כָל-עַמֵּי הָאָרֶץ בִּי שֶׁשׁ ה' נִקְרָא עֲלֶיךָ וְנָרְאוּ מִמֶּךָ:**

ויקרא צו וד – ה: [ד] וּפְשַׁט אֶת-בְּגְדֵיךָ וְלָבַשׁ בְּגָדִים אֲחֵרִים וְהוֹצִיא אֶת-הַרְשָׁן אֶל-מַחְוֵיךָ לְמַחְוֵי אֶל-מְקוֹם טְהוֹר: [ה] וְהָאֵשׁ עַל-הַמִּזְבֵּחַ תֹּקֵד-בּוֹ לֹא תִכְפֹּה וּבֵעַר עֲלֶיהָ הַכֶּהֶן עֲצִים בְּבִקְרָב בְּבִקְרָב וְעָבַד עֲלֶיהָ הַעֲלָה וְהִקְטִיר עֲלֶיהָ חֲלָבֵי הַשְּׁלָמִים:

בבלי יומא מהא, (בלשון עורך המתניב) ורבי יהודה (שסובר שבכל יום היו רק שתי מערכות, מה הוא דורש מהפסוק ויקרא צו וד. **וְהָאֵשׁ עַל-הַמִּזְבֵּחַ תֹּקֵד-בּוֹ)** ההוא להצתת אליתא הוא דאתא דתניא היה רבי יהודה אומר מניין להצתת אליתא שלא תהא אלא בראשו של מזבח, תלמוד לומר **וְהָאֵשׁ עַל-הַמִּזְבֵּחַ תֹּקֵד-בּוֹ** (מזה רואים שצריך שה'תוקד-בו' דהיינו הצתת האליתא (קסמין דקים) תהיה בראשו של מזבח)

טט – **וְהָאֵשׁ עַל-הַמִּזְבֵּחַ תֹּקֵד-בּוֹ** – קדמא מהפך פשטא – דבר שחבירו מלמד עליו. בסיפא פסוק ד' הנושא הוא **וְהוֹצִיא אֶת-הַרְשָׁן**. הדשן צבור בתפוח בראש המזבח, ולכן אפשר שזה האפיון ההודיע שהדלקת האליתא תהיה בראשו של מזבח. **עַל-הַמִּזְבֵּחַ** – מקף בתפקיד רב-מצב (א) כפשט הפסוק **עַל-הַמִּזְבֵּחַ** פירושו בראש המזבח; (ב) אלא שלמילת "על" יש משמעויות אחרות כמו "ליד, לפני" ואז זה לא בראש המזבח!

לעצם הצתת אליתא – קסמין דקים **וְהָאֵשׁ** בקדמא, רמז שזאת המדורה המוקדמת המשמשת להצתת קסמין מהם מתחילים אש המערכות כנדרש ב-**ירושלמי יומא פ"ב ה"א לט טור ג** מצוה להקדים אש לעצים שנו' וערכו עצים על האש קידם עצים לאש

ויקרא צו וה: וְהָאֵשׁ עַל-הַמִּזְבֵּחַ תֹּקֵד-בּוֹ לֹא תִכְפֹּה וּבֵעַר עֲלֶיהָ הַכֶּהֶן עֲצִים בְּבִקְרָב בְּבִקְרָב וְעָבַד עֲלֶיהָ הַעֲלָה וְהִקְטִיר עֲלֶיהָ חֲלָבֵי הַשְּׁלָמִים:

תורה שלמה (ע) (פסחים נח, ב) וְעָבַד עֲלֶיהָ הַעֲלָה, ת"ר מנין שלא יהא דבר (נקטר במערכה משנערכה שחרית) קודם לתמיד של שחר, תלמוד לומר וְעָבַד עֲלֶיהָ הַעֲלָה (בתר וּבֵעַר עֲלֶיהָ הַכֶּהֶן כתיב דהוא סידור מערכה) מאי תלמודא (דהאי העולה אתמיד של שחר קאי) אמר רבא העולה. עולה ראשונה ... היינו עולת תמיד וגו'

עֲלֶיהָ הַכֶּהֶן עֲצִים – דרגא תביר טפאא, קבוצת פרטים שעל כולם הלה אותה הלכה, כאן הבערת האש עד שתאחז בשני גזרי העצים.

ספר התודעה ט"ו באב – יום שפסקו בו מלכרות עצים למערכה ... והיו קוראים אותו "יום תבר מגל", היינו שבירת הקרדומות שאין צורך עוד בקרדומות בשנה זו כיון שפסקו כבר לכרות בהם עצים למערכה.

היו תקופות בהן מביאי העצים הסתירו אותם בצורת סולמות כדי להערים על הפרעות הגויים. אמר הגר"א שדבר זה מרומז בכתוב **וּבֵעַר עֲלֶיהָ הַכֶּהֶן עֲצִים בְּבִקְרָב** וגו', הטעמים שעל התיבות **עֲלֶיהָ הַכֶּהֶן** – דרגא תביר והרי הטעם משלים את הכתוב: **וּבֵעַר עֲלֶיהָ הַכֶּהֶן** מדרגות מפורקות (דרגא = סולם; תביר = שבור, כלומר מפורק והרי) - **עֲצִים**, וגו' **וּבֵעַר** – קדמא, סדר קדימה בעבודות במזבח ובבית המקדש, סידור עצים, סידור שני גזרי עצים (בבלי יומא), הבערת עצים קודמת לתמיד של שחר הקודם לשאר קרבנות.

היו תקופות בהן מביאי העצים הסתירו אותם בצורת סולמות כדי להערים על הפרעות הגויים. אמר הגר"א שדבר זה מרומז בכתוב **וּבֵעַר עֲלֶיהָ הַכֶּהֶן עֲצִים בְּבִקְרָב** וגו', הטעמים שעל התיבות **עֲלֶיהָ הַכֶּהֶן** – דרגא תביר והרי הטעם משלים את הכתוב: **וּבֵעַר עֲלֶיהָ הַכֶּהֶן** מדרגות מפורקות (דרגא = סולם; תביר = שבור, כלומר מפורק והרי) - **עֲצִים**, וגו' **וּבֵעַר** – קדמא, סדר קדימה בעבודות במזבח ובבית המקדש, סידור עצים, סידור שני גזרי עצים (בבלי יומא), הבערת עצים קודמת לתמיד של שחר הקודם לשאר קרבנות.

ספר התודעה ט"ו באב – יום שפסקו בו מלכרות עצים למערכה ... והיו קוראים אותו "יום תבר מגל", היינו שבירת הקרדומות שאין צורך עוד בקרדומות בשנה זו כיון שפסקו כבר לכרות בהם עצים למערכה.

היו תקופות בהן מביאי העצים הסתירו אותם בצורת סולמות כדי להערים על הפרעות הגויים. אמר הגר"א שדבר זה מרומז בכתוב **וּבֵעַר עֲלֶיהָ הַכֶּהֶן עֲצִים בְּבִקְרָב** וגו', הטעמים שעל התיבות **עֲלֶיהָ הַכֶּהֶן** – דרגא תביר והרי הטעם משלים את הכתוב: **וּבֵעַר עֲלֶיהָ הַכֶּהֶן** מדרגות מפורקות (דרגא = סולם; תביר = שבור, כלומר מפורק והרי) - **עֲצִים**, וגו' **וּבֵעַר** – קדמא, סדר קדימה בעבודות במזבח ובבית המקדש, סידור עצים, סידור שני גזרי עצים (בבלי יומא), הבערת עצים קודמת לתמיד של שחר הקודם לשאר קרבנות.

היו תקופות בהן מביאי העצים הסתירו אותם בצורת סולמות כדי להערים על הפרעות הגויים. אמר הגר"א שדבר זה מרומז בכתוב **וּבֵעַר עֲלֶיהָ הַכֶּהֶן עֲצִים בְּבִקְרָב** וגו', הטעמים שעל התיבות **עֲלֶיהָ הַכֶּהֶן** – דרגא תביר והרי הטעם משלים את הכתוב: **וּבֵעַר עֲלֶיהָ הַכֶּהֶן** מדרגות מפורקות (דרגא = סולם; תביר = שבור, כלומר מפורק והרי) - **עֲצִים**, וגו' **וּבֵעַר** – קדמא, סדר קדימה בעבודות במזבח ובבית המקדש, סידור עצים, סידור שני גזרי עצים (בבלי יומא), הבערת עצים קודמת לתמיד של שחר הקודם לשאר קרבנות.

ב"ה טוב טעם ודעת למדני (טטור"ל) כי במצוותך האמנותי – תהלים קי"ט, שם: טעמי המקרא והתורה שבעל-פה, התשע"ח
 המצוות ההשעיות: אֲתָנָה, סִלְקָה – סוף-פסוק (נקראים קוסרים ותפקידם) – להגביל; מוֹנָה – רבוי; מוֹקֵף פִּשְׁטָא – מוציא מפשט; מִרְכָּא – רבוי; דְּרָגָא – מצרף; תְּבִיר – מחלק; מַעֲטָא – לא ממש; טַפְסָא = טרָאָא – שני משמעות, רבוי מתפשוט; מִרְכָּא טַפְסָא – קב' שעשויה לגדול, יתור לרבות, מכל מקום; דְּרָגָא תְּבִיר טַפְסָא – קבוצה עם הלכה שוה לפרטיה; מִרְכָּא תְּבִיר טַפְסָא – קבוצה עם הלכה לא שוה לפרטיה; תְּבִיר מִרְכָּא טַפְסָא – קבוצה שההלכה הלה רק על חלק מפרטיה; מִקָּף – רב-מצב של המוטעם, בד"כ מצב אחד נדרש; פִּסְקָא – סדור שנחלק, השלם והחלק נדרשים; זִרְקָא סְגֻלָּא – מוסף מהענין על הענין או גורע ממנו; פִּשְׁטָא – פשוט, 1; זִקְף-קָטָן – 2; זִקְף-גְּדוֹל – 3; רְבִיעַ – 4 ... זִקְף-קָטָן ... זִקְף-קָטָן בחצי פסוק – היקש; השלישיה: (קִדְמָא – סדר קדימות; אֹלָא = גֵּרֵשׁ = גֵּרֵשִׁי – יוצא מהענין; קִדְמָא וְאֹלָא – מלמד) דרוש בפסוק בכעין חלק מ"ג מדות ד' ישמעאל; תְּלִישָׁא-קָטָנָא = תִּרְסָא – דרוש בפסוק שני, מְחִיצָה, תְּלִישָׁא-גְּדוֹלָה = תְּלִישָׁא – דרוש בפסוק ולפניו שני, מְחִיצָה; פִּרְ – דרוש מהפסוק רעיון לנושא אחר בהלכה;

ויקרא צו ו,ו: אֵשׁ תִּמְיֵד תּוֹקֵד עַל-הַמִּזְבֵּחַ לֹא תִכְבֶּה: ס

בבלי יומא מו,ב (בלשון עורך המתיבתא) ד"ה איתמר, המכבה אש מחתה ומנורה (אדם שחתה גחלים לצורך המחתה או לצורך הדלקת המנורה, ולאחר שחתה כיבם) אביי אמר חייב (מלקות משום שעבר על הלאו 'לא תכבה') רבא אמר פטור.
 דכבייה בראשו של מזבח - דכולי עלמא לא פליגי דחייב. כי פליגי - דאחתיה אארעא וכבייה. אביי אמר: חייב, אש המזבח הוא. רבא אמר: פטור, כיון דנתקה - נתקה.
 אלא הא דאמר רב נחמן אמר רבה בר אבונה: המוריד גחלת מעל גבי המזבח וכיבה - חייב. כמאן - כאביי? - אפילו תימא כרבא, התם לא אינתיק למצותה, הכא אינתיקה למצותה.
 איכא דאמרי: דאחתיה אארעא וכבייה - דכולי עלמא לא פליגי דפטור, כי פליגי - דכבייה בראשו של מזבח. אביי אמר: חייב, אש המזבח הוא. רבא אמר: פטור, כיון דנתקה (מעל גבי המזבח כאשר הניחה במחתה הגם שהוא עדיין עומד בראש המזבח) – נתקה (בוה עצמו הוא ניתק אותם מלהיקרא אש המזבח ושוב לא חלים עליהם איסור הכיבוי הנלמד מ- **אֵשׁ תִּמְיֵד תּוֹקֵד עַל-הַמִּזְבֵּחַ לֹא תִכְבֶּה**).
 אלא הא דאמר רב נחמן אמר רבה בר אבונה: המוריד גחלת מעל גבי המזבח וכבה - חייב, כמאן? לא כאביי ולא כרבא! – **התם לא אינתיק** (ניתק לשם) **למצותה** (חייב אם כבה כי לא ניתק לשם מצוה אחרת), **הכא - אינתיק למצותה** (פטור אם כבה כי ניתק לשם מצוה אחרת).
 הדרין עלך טרף בקלפי.

רמב"ם הלכות תמידין ומוספין פ"ב,ה"א מצות עשה להיות אש יקודה על המזבח תמיד שנאמר (**וי צו ו,ו**) **אֵשׁ תִּמְיֵד תּוֹקֵד עַל-הַמִּזְבֵּחַ**, אף על פי שהאש ירדה מן השמים מצוה להביא אש מן ההדיוט שנאמר (**וי א,א**) **וַיִּתְּנוּ בְנֵי אֶהֱרָן הַכֹּהֵן אֵשׁ עַל-הַמִּזְבֵּחַ**.
רמב"ם הלכות תמידין ומוספין פ"ב,ה"ד ... מערכה שלישית אין עליה כלום אלא לקיים מצות האש שנאמר (**וי צו ו,ו**) **אֵשׁ תִּמְיֵד תּוֹקֵד**. אבל ב-**רמב"ם הלכות תמידין ומוספין פ"ב,ה"ה** כתב כי המערכה השלישית נלמדת מ- (**וי צו ו,ה**) **וְהָאֵשׁ עַל-הַמִּזְבֵּחַ תּוֹקֵד-בּוֹ** זו מערכה שלישית של קיום האש,

רמב"ם הלכות תמידין ומוספין פ"ב,ה"ו המכבה אש המזבח לוקה שנאמר לא תכבה (האם (**וי צו ו,ה**)) **לֹא תִכְבֶּה**, או האם (**וי צו ו,ו**) **לֹא תִכְבֶּה**) אפילו גחלת אחת ואפילו הורידה מעל המזבח (שלא למצוה אחרת) וכבה לוקה, אבל (הורידה למצוה אחרת) אש מחתה ואש מנורה שהכינה במזבח להדליק ממנה אף על פי שכבה אותן בראש המזבח פטור שהרי נתקה למצוה אחרת ואין אני קורא בהן אש המזבח.

כסף משנה המכבה אש המזבח לוקה וכו' אפילו גחלת אחת ואפ"י הורידה מעל המזבח וכבה לוקה. מימרא בס"פ כל התדיר (דף צ"ח). ומ"ש אבל אש מחתה ואש מנורה וכו'. בס"פ טרף בקלפי (דף מ"ו): איתמר המכבה אש מחתה ומנורה אביי אמר חייב רבא אמר פטור ואמרינן בלישנא בתרא דאחתיה אארעא וכבייה (הורידה לארץ וכיבה אותה) דכ"ע ל"פ (לא פליגי) דפטור כי פליגי דכבייה בראשו של מזבח וידוע דהלכה כרבא:
 פירש **לחם משנה פ"ב,ה"א** כי הפסוק כולו יתר, כי את מערכות (מדורות) האש (2 או 3 או 4 לומדים מ- (וי' צו ו,ב) ו- (וי' צו ו,ה)).

טט – היות הפסוק כולו יתר נדרשים ממנו ארבעה ענינים המרומזים בטעם רביע של מלת **אֵשׁ** כלהלן: (א) **רמב"ם הלכות תמידין ומוספין פ"ב,ה"א** מצות עשה להיות **אֵשׁ** יקודה על (ראש (לחם משנה פ"ב,ה"א)) המזבח **תִּמְיֵד** וע"פ **רמב"ם הלכות תמידין ומוספין פ"ב,ה"ד** ... מערכה שלישית אין עליה כלום (לא לקרבנות ולא לאש קטורת ולמנורה) אלא לקיים מצות האש שנאמר (**וי צו ו,ו**) **אֵשׁ תִּמְיֵד תּוֹקֵד**. וכתב **רמב"ם הלכות תמידין ומוספין פ"ב,ה"ה** כי המערכה השלישית נלמדת מ- (**וי צו ו,ה**) **וְהָאֵשׁ עַל-הַמִּזְבֵּחַ תּוֹקֵד-בּוֹ**.
אֵשׁ – רביע, ארבע מצוות באש של פסוק זה (א) **רמב"ם הלכות תמידין ומוספין פ"ב,ה"א** מצות עשה להיות אש יקודה על (לחם משנה פ"ב,ה"א) (א) ראש המזבח תמיד וע"פ **רמב"ם הלכות תמידין ומוספין פ"ב,ה"ד** ... מערכה שלישית אין עליה כלום אלא לקיים מצות האש שנאמר (**וי צו ו,ו**) **אֵשׁ תִּמְיֵד תּוֹקֵד**. ואילו ע"פ **רמב"ם הלכות תמידין ומוספין פ"ב,ה"ה** כתב כי המערכה השלישית נלמדת מ- (**וי צו ו,ה**) **וְהָאֵשׁ עַל-הַמִּזְבֵּחַ תּוֹקֵד-בּוֹ**

(ב) **אשל אברהם – הרב אלאשוילי** על רש"י ב- (וי' צו ו,ה) הסביר כי הכתוב (**וי צו ו,ו**) **וְהָאֵשׁ עַל-הַמִּזְבֵּחַ תּוֹקֵד-בּוֹ** - מלמד זו מערכה שניה של קטורת, והכתוב (**וי צו ו,ו**) **אֵשׁ תִּמְיֵד תּוֹקֵד עַל-הַמִּזְבֵּחַ לֹא תִכְבֶּה**: מלמד שמערכה שניה של קטורת לא תהא אלא על המזבח החיצון.
 (ג) **אשל אברהם – רש"י ב- (צו ו,ו)**, פירש שלומדים מזה שגם הדלקת המנורה (שבה יש נר תמיד) צריכה להיות מאש המזבח וזה מהמערכה של הדלקת הקטורת. **לחם משנה** – ייתור מלת "תמיד" בפסוק מלמד לאש מנורה.

(ד) **אֵשׁ תִּמְיֵד תּוֹקֵד עַל-הַמִּזְבֵּחַ לֹא תִכְבֶּה** – חובת שמירת האש מלכבות.
שיחות קדש – ליקוטי שיחות ז,ע' 55, על פ' רש"י אש תמיד ... "להעלות נר תמיד", אף היא "מעל המזבח" החיצון "תוקד".
 אמרו ב- **בבלי יומא מה,ב** ... תלמוד לומר **אֵשׁ תִּמְיֵד תּוֹקֵד עַל-הַמִּזְבֵּחַ לֹא תִכְבֶּה** - אש תמיד שאמרת לך לא תהא אלא בראשו של מזבח החיצון. והיינו והוא דין במנורה (שצריכה להדליק מהמזבח). ואם אין אש במזבח לא נתן להדליקה (גמרא לא תהא אלא). אך לרש"י זה דין במזבח (שממנו צריכים להדליק את המנורה), בנוסף לשאר הדינים שבאש המזבח. היא צריכה להיות זו שממנה מדליקים המנורה (רש"י "אף היא"). **ובהעדר** אש במזבח – אפשר להדליק את המנורה מאש אחרת.
 מלת **תִּמְיֵד** מלמדת לאש תמיד של מנורה. טעם תביר במלת **תִּמְיֵד** מרמז למצב **העדר** אש במזבח בשביל הדלקת המנורה ולכן **אפשר להדליק** את המנורה מאש אחרת.

תּוֹקֵד עַל-הַמִּזְבֵּחַ. עַל-הַמִּזְבֵּחַ – מקף כרב-מצב כבוי האש (א) כאשר נלקחה למצוות שלא על המזבח, (ב) למצוות שעל המזבח, (ג) שלא למצוות, (ד) פקעה לארץ וכיבה, למצב זה מתיחס **תוספות ישנים בבלי יומא מו,ב** המוריד גחלת מעל המזבח וכיבה חייב. הקשה ה"י אלחנן מהא דתנן בפ' המזבח מקדש (זבחים פו,א) גחלת שפקעה מעל המזבח לא יחזיר וכיון דלא יחזיר נשלמה מצותה ואיך (יהיה חייב [משום] מכבה ויש לומר שיש חילוק בין פקעה מעל המזבח (שאינו חייב להחזיר) (לכיון הורידה (שזה מצבים (א) ו- (ג)).

ב"ה טוב טעם ודעת למדני (טטור"ל) כי במצוותך האמנותי – תהלים קי"ט, שם; טעמי המקרא והתורה שבעל-פה, התשע"ח
המצוות ההשעיות; אתחן, סלוק = סוף-ספוק (נקראים קסרים ותפקידם) – להגביל; מונח – רבוי; מהפך פשטא – מוציא מפשט; מרכא = מאריך, רבוי; דרגא – מצרף; תביר – מחלק, ממש, לא ממש; טפאא = טרפא – שני
משעות, רבוי מתפשט; מרכא טפאא – קב' שעשויה לגדול, יתור לרבות, מכל מקום; דרגא תביר טפאא – קבוצה עם הלכה שוה לפרטיה; מרכא תביר טפאא – קבוצה עם הלכה לא שוה לפרטיה; תביר מרכא טפאא – קבוצה שההלכה
הלה רק על חלק מפרטיה; מקף – רב-מצב של המוטעם, בד"כ מצב אחד נדרש; פסק ו – סדור שנחלק, השלם והחלק נדרשים; זרקא סגול – מוסף מהענין על הענין או גורע ממנו; פשטא – פשוט, 1; זקף-קטן – 2; זקף-גדול – 3;
רביע – 4; ... זקף-קטן ... זקף-קטן בחצי פסוק – הקיש; השלישית – קדמא – סדר קדימות; אולא = גרש = גרשי"א – יוצא מהענין; קדמא ואולא – מלמד) דרוש בפסוק בכעין חלק מ"ג מדות דר' ישמעאל; תלישא-קטנה = תרסא –
דרוש בפסוק שער, מוציא; תלישא-גדולה = תלישא – דרוש בפסוק ולפניו שער, מוציא; פז – דרוש מהפסוק רעיון לנישא אחר בהלכה;

תוקף על-המצוות – מרכא טפאא, יתור לרבות, אפשר כי מלמד על חובת שמירת האש מלכבות גם לגחלים שפקעו במזבח וכן איברים שפקעו ואלו עדיין לא אפר, ולהחזירם למערכות שמהן פקעו או נלקחו. איברים שפקעו לארץ לאחר חצות לא יחזרו ואין מועלין בהן (משנה זבחים פ"ט, מ"ו). או יתור לרבות שמירה על קיום אש המערכה גם בשבת (מכילתא דרבי ישמעאל ויקהל – מס' דשבתא פרשה א) או יתור לרבות את הדלקת אש המנורה ואש מזבח הקטורת ממערכה שניה של קטורת.
תְּמִיד – תביר מחלק ו/או ממשע במשמעות מלת **תְּמִיד**. במסקנת **בבלי יומא מ"ב**, דאמר רב נחמן אמר רבה בר אבוא: המוריד גחלת מעל גבי המזבח (הורידה שלא למצוה אחרת) וככה - חייב, ... אבל נתק הגחלת למצוה אחרת וגרם לכיבוייה – פטור.

לֹא תִכְבֶּה – מרכא סלוק
תורה תמימה לֹא תִכְבֶּה – תנא ר' אליעזר בן יעקב, כלפי שאמרה תורה לתרום יכול יכבה ויתרום ת"ל לא תכבה^(טז) [זבחים צ"א ב']:
לֹא תִכְבֶּה – אף במסעות, ומה היו עושין לה בשעת מסעות, היו כופין עליה פסכת^(טז) [ירושלמי יומא פ"ד ה"ו]:
תורה תמימה הערה מד) ר"ל הואיל ואמרה תורה שמצוה לתרום תרומת הדשן יכול שאם מצא את הגחלים אינן מאוכלות אלא לוחשות יכבה אותם כדי לקיים מצות תרומת הדשן ת"ל **לֹא תִכְבֶּה**, ואפילו כבוי דמצוה. ומטעם זה לא קיי"ל כשמואל דאמר המתנדב יין מזלפו ע"ג המזבח, וטעמו מדכתיב ביין אשה, ולפי מש"כ דאפילו כבוי דמצוה אסור ממילא אסור זילוף יין שהוא מכבה, וקיי"ל כחכמים דמניב יין מצרפו לנסכים, ועיין בסוגיא כאן:
תורה תמימה הערה מה) הוא כלי נחושת, והיו עושין כן מפני דכתיב (פ' במדבר) ודשנו את המזבח ופרשו עליו בגד ארגמן, ואם לא היו כופין כלי כזו היה נשרף הבגד. ומה שמדייק מלשון לא תכבה אף במסעות הוא מפני כי לשון זה הוא מיותר לגמרי אחרי דכתיב אש תמיד תוקד. וזו דעת ר' יהודה, אבל ר' שמעון ס"ל דלא היה אש תמיד בשעת מסעות משום דכתיב ופרשו עליו בגד ארגמן, ואם היה אש תמיד היה נשרף הבגד, ולא נחא ליה לומר כר"י דהיו כופין כלי על האש, משום דכתיב מקודם ודשנו את המזבח והדר ופרשו עליו בגד, משמע שהיו מדשנין קודם פרישת הבגד, ור"י ס"ל דהלשון ודשנו פירושו שישמו עליו דברים דשנים כדי שיתקיים האש וע"ע מש"כ פ' במדבר שם, והנה קבענו בפנים רק דעת ר"י ע"פ הכלל ר"י ור"ש קיי"ל כר"י:
לֹא תִכְבֶּה – מרכא סלוק, מרכא מרבה מצבים שיש למנוע בהם כיבוי, סלוק – מגביל שאפילו כבוי של מצוה כמו למצוות תרומת הדשן לא יכבה, ולכן מגבילים התנדבות יין שלא יזלף על המזבח אלא יצורף לנסכים שנותנים בצד המזבח. ובשעת המסעות היו מונעים כבוי וע"ע כפית כלי מעל אש התמיד היו מונעים שריפת הבגד שפרשו על המזבח בשעת המסעות.

ויקרא צו ו,ח,ט: [ח] וְהָיִים מִמֶּנּוּ בְּקִמְצוֹ מִסֵּלֶת הַמִּנְחָה וּמִשְׁמֹנֶה וְאֵת כָּל-הַלֶּבְנָה אֲשֶׁר-עַל-הַמִּנְחָה וְהַקֵּטֶר הַמִּזְבֵּחַ הַיֵּחַ יִחַח אֶזְרָתָהּ לָהּ:
[ט] וְהַמִּנְחָה תִּרְתַּח מִמֶּנּוּ יֶאֱכְלוּ אֶתְּנָן וּבְנֵי מִצְוֹת הָאֵכֹל בְּמָקוֹם קָדֵשׁ בַּחֲצַר אֹהֶל-מוֹעֵד יֶאֱכְלוּהָ:
ראה בבלי יבמות מ,א

ההסבר הבא נעשה בעזרת (שוטנשטיין מ,א2 הערה 12, 13) ע"פ תוס'. הכתוב (**וי צו ו,ט**) **מִצְוֹת הָאֵכֹל בְּמָקוֹם קָדֵשׁ** יתר ומאפשר להידרש לדברים אחרים. פ"רש"י ל- (וי צו י, יב) "ואכלוה מצות" שנאמר על מנחת חובה יש ללמוד ממנו לכל המנחות.
(וי צו ו,ט) **מִצְוֹת הָאֵכֹל בְּמָקוֹם קָדֵשׁ** – זקף-קטן אפשר שמרמז לפירוש שיש שני אופנים בקיום מצות אכילת שירי מנחות והבעלים מתכפרים באכילה זאת: (א) הכהן מקריב הקומץ אוכל (ב) כהן אחר הראוי לעבודה אוכל.
רמב"ם הל' מעשה הקרבנות פ"ט או פ"ב כל כהן ראוי לעבודה חולק באכילה. לכן גם מי שלא קמץ המנחה מקיים מצות אכילת שיריים.
מכאן הלימוד למצות יבום שכל אה ראוי יכול לקיים מצות יבום, המקוימת בשני אופנים. בתחילה פונים למבוגר שבאחים שיקיים המצוה, ואח"כ לצעירים ממנו לקיים מצוה זאת.
(וי צו ו,ט) **מִצְוֹת הָאֵכֹל** – אדם יוצא במצה של פסח בעיסה האפויה בתנור, או בעיסה שחלוטה (במים רותחין) ואח"כ אפויה בתנור או אלפס שגם היא נקראת "להם עוני".
אפשר כי תבנית הטעמים של **(וי צו ו,ט)** **מִצְוֹת הָאֵכֹל** – מהפך פשטא מרמזת להוציא את מצת המנחות מפשט מצת פסח (שני אופנים כשרים, מאפה תנור, חלות ומאפה תנור). לריטב"א מצת מנחות היא רק מצה האפויה בתנור, זאת "מצה גמורה" ולא מצה של אפיה אחר חליטה. אבל תוספות הרא"ש לומד שבחלוטה בלבד לא מקיימים המצוה אבל במצה האפויה אחר חליטה מקיימים מצוות אכילה.
(וי צו ו,ט) **מִצְוֹת הָאֵכֹל בְּמָקוֹם קָדֵשׁ** – זקף-קטן, שתי דרשות (א) כל כהן הראוי להיות במקום קדוש (הראוי לעבודה) בין אם קמץ בין אם לא קמץ. מקיים מצות אכילת מצת שיריים. (ב) מצת השיריים של מנחות יוצאת מפשט מצת פסח (אפויה, או אפויה אחר חליטה) ורק אפויה היא מצת השיריים שיצא הכהן באכילתה.

ויקרא צו ו,י: לֹא תִאֲפֹה חֲמֵץ חֲלָקִים נִתְּתִי אֹתָהּ מֵאֲשֵׁי קֹדֶשׁ קְדָשִׁים הוּא פִּתְתָאָת וּכְאֵשֶׁם:
לֹא תִאֲפֹה חֲמֵץ – מהפך פשטא זקף-קטן, שתי דרשות, **חֲלָקִים** – תביר **רש"י** – **לֹא תִאֲפֹה חֲמֵץ חֲלָקִים** – אף השירים אסורים בחמץ. משמעותו תהיה –
(א) הנאפה לא יהיה חמץ (ב) ואם ישאר עוד שיריים יש להקפיד שלא יחמיצו. או שיאכלו או הנותר ישרף קודם שיחמיץ. זה מתאים ל- (וי צו ו,יא) שיש לשמור המנחה ממגע בקרבן או אוכל אחר כי אז עליהם להאכל כחומר המנחה. וחמץ יפסול המנחה ועליה להשרף.
טט – לכאורה **רש"י** חיבר זקף-קטן ותביר, **רש"י במלאכי ב'** מפרש שזקף-קטן מפסיק ובפר' אתה תצוה מפרש שתביר נמשך על מה שלפניו היינו הקרא הבא ולא לאחוריו.
יש להסביר כך: מנחת כהנים כליל כמו עולה. מנחת ישראל (כהמשך הפסוק מנחת חטאת כחטאת, מנחת נדבה כאשם) – קומץ אכילת מזבח, שיריים אכילת כהנים, שדומה לאכילת מזבח, כעין אש, כהנים אוכלים ובעלים מתכפרים.
ונאמר **"כי כל שאר וכל דבש לא תקטירו ממנו לה"**, והחמץ הוקש לשאר, לכן כשם שאין חמץ עולה על המזבח כך אין כהנים אוכלים חמץ.
חֲלָקִים – תביר – בתפקיד מחלק, ומחלק את **מֵאֲשֵׁי** לפרט השייך לאש המזבח ולפרט השייך לאכילת הכהנים הדומה לאש המזבח.
חֲלָקִים – תביר – בתפקיד ממשע את הפרט של הקומץ הנאכל ע"י אש המזבח ומותר לכהנים את השיריים.
נִתְּתִי אֹתָהּ – מרכא טפאא – אותה יתור לרבות, דורש עיון

ב"ה טוב טעם ודעת למדני (טטור"ל) כי במצוותך האמנותי – תהלים קי"ט, שם: טעמי המקרא והתורה שבעל-פה, התשע"ח
הפניתי ההשערה: **אתחן**, **סלוק** – סוף-פסוק (נקראים קסרים ותפקידם) – להגביל; **מונה** – רבוי; **מוחק** – פשטא – מוציא מפשט; **מקא** – מאריך; **רבוי**; **דראק** – מצרף; **תביר** – מחלק; **ממעט**, **לא ממש**; **טפאק** – טרקה – שני משמעות, רבוי ממשט; **מקא** – טפאק – קב' שעשויה לגדול, תור לרבות, מכל מקום; **דראק תביר טפאק** – קבוצה עם הלכה שזה לפרטיה; **מקא תביר טפאק** – קבוצה עם הלכה לא שזה לפרטיה; **תביר** – מרכא – טפאק – קבוצה שההלכה הלה רק על חלק מפרטיה; **מקא** – רב-מצב של המוטעם, בד"כ מצב אחד נדרש; **פסק** – סדור שנהלף, השלם והחלק נדרשים; **זרקא** – סגול – מוסיף מהענין על הענין או גורע ממנו; **פשטא** – פשוט, 1; **זקא** – קטן – 2; **זקא-גדול** – 3; **רביע** – 4; ... **זקא-קטן** ... **זקא-קטן** – חצי פסוק – הקש; **השלישי** – **קדמא** – סדר קדמות; **אולא** – גרש = גרש"ש – יוצא מהענין; **קדמא** – **אולא** – מלמד) דרוש בפסוק בכעין חלק מ"ג מדות דר' ישמעאל; **תלישא-קטנה** – **טרסא** – דרוש בפסוק שער, מוציא; **תלישא-גדולה** – **תלישא** – דרוש בפסוק ולפניו שער, מוציא; **פז** – דרוש מהפסוק רעיון לנושא אחר בהלכה;

1.6 ויקרא צו ו'א (התשע"ו, בהשתתפות נחלת יעקב)

ישו"ת בראי' – מושגים תלמודיים מנחות] קרבנות הבאים מסולת חיטים או שעורים.

ישנן מנחות שהן נקמצות (שמקטירים מהן קומץ על גבי המזבח) וישנן מנחות שאינן נקמצות (וי"צ, ג' טז) וְקָלִימְנַחַת פָּתָן פְּלִיל תַּהֲרָה לֹא תִאָּכַל: (פ, כפי שיבואר בערכה של כל מנחה ומנחה.

ארבע עבודות הכרתיות ישנן להכשרן וכפרתן של המנחות הנקמצות, ואלו הן: א. קמיצת המנחה; ב. נתינת הקומץ בכלי שרת; ג. הולכת הקומץ למזבח; ד. הקטרת הקומץ על גבי המזבח.

ארבע עבודות אלו דינן כעבודות הנעשות בזבחים: שחיטה, קבלת הדם, הולכת הדם וזריקת הדם. קמיצת המנחה היא כמו שחיטת הזבחים. נתינת הקומץ בכלי שרת היא כמו קבלת הדם. הולכת הקומץ כהולכת הדם. הקטרת הקומץ כזריקת הדם; ומכאן שכל מה שפוסל באחת מן העבודות של הזבח (ראה: "זבחים") פוסל בעבודה המתאימה לה במנחה.

ויקרא ב,ב: וְהִבִּיאָה אֶל־בְּנֵי אֶהֱרֹן הַכֹּהֲנִים

וְקָמֵץ מִשֶּׁם מִלֵּא קָמֵצוּ מִסֵּלְתָהּ וּמִשְׁמֶנָּה עַל כָּל־לֶבְנֶתָהּ

וְהַקְטִיר הַכֹּהֵן אֶת־אֹזְקֶרְתָּהּ הַמִּזְבֵּחַ אִשָּׁה רִיחַ נִיחַח לַיהוָה:

ויקרא ב,ט: וְהָרִים הַכֹּהֵן מִן־הַמִּנְחָה אֶת־אֹזְקֶרְתָּהּ וְהַקְטִיר הַמִּזְבֵּחַ אִשָּׁה רִיחַ נִיחַח לַיהוָה:

ויקרא ב,י: וְהִנְחִיתָהּ מִן־הַמִּנְחָה לְאֶהֱרֹן וּלְבָנָיו קֹדֶשׁ קִדְשִׁים מֵאִשֵּׁי הַיְיָ:

ויקרא ה,יב: וְהִבִּיאָה אֶל־הַכֹּהֵן וְקָמֵץ מִלֵּא קָמֵצוּ אֶת־אֹזְקֶרְתָּהּ וְהַקְטִיר הַמִּזְבֵּחַ עַל אִשֵּׁי הַיְיָ חֲטָאת הַזֶּה:

[ספרא ויקרא - דבורא דנדה פרשה ט בסוגרים פירוש החפץ חיים על ת"כ אלא אם נאמר אחרת]

פרשתא ט (א) (וְהִבִּיאָה – רביע, ארבעה לימודים) (ט – א מרביע) (יכול לכתוב) וְהִבִּיאָה (אבל כתוב) וְהִבִּיאָה שלא יביאנה חציים (ט: אלא

סתם מנחה – עשרון בכלי אחד) (דאף שכהן גדול מקריב חביתין בחצאין, מנחת נדה אינו יכול להביאה חצאין לא הוא ולא אחרים) (ט – ב מרביע) הא אם אמר הרי עלי מנחה של שני עשרונות לא יביאנה בשני כלים אלא בכלי אחד (מאחר שקבעם במנחה אחת קרינן ביה וְהִבִּיאָה כולה יחד), (ט: שני לימודים) (א) לפחות עשרון שלם ולא בחציים גם מנחת חובה של כ"ג כל יום קודם מביא עשרון שלם בכלי שרת ואח"כ לוקח מחצית ושם בכלי שרת אחר להקרבה, (ב) נדב או נדר מעשרון ועד 60 עשרון יביא בכלי אחד) אֶל־בְּנֵי אֶהֱרֹן אפילו הן רבואות (כל מה שהם יכולים לעסוק במנחה עוסקים ומצותה בכך כגון אחד מגיש ושלושה יכולים לעסוק בקמיצה אחד אוחד הכלי שהמנחה בתוכו ואחד קומץ ואחד תופש את הכלי שרת שמקדש בו את הקומץ כדאמרין במנחות ז, ואחד נותנו לחבירו וחבירו לחבירו עד שמגיע למזבח ואחד מולחו ואחד מקטירו, ר"ש משנץ), וכך הוא אומר (משלי י"ב, כ) בְּרִבְעֵם הִדְרַת־זֵלָה, (ט: אֶל־בְּנֵי אֶהֱרֹן הַכֹּהֲנִים – מונח זרקא סגול, מונח מרמוז ליותר מדרשה אחת בתבנית הטעמים זרקא סגול. (א) רבוי כהנים העוסקים במנחה, אף שמספיק אחד; (ב) מוסיף מן הענין על הענין, לקמיצה מרחיב לעזרת ישראל).

(ט – ג מרביע) הַכֹּהֲנִים וְקָמֵץ (ט: מסמיכות המלים) מלמד שהקמיצה מצות כהונה (ואינה כשרה בזר), הלא דין הוא מה אם שחיטה

שקבע לה צפון לא קבע לו כהן, קמיצה שלא קבע לה צפון, אינו דין שלא יקבע לה כהן, מליקה תוכיח, שלא קבע לה צפון (שעולת העוף היה מולק בקרן דרומית מזרחית כרתנן בפרק ק"ק (קדישי קדישים), זבחים סד, ב) וקבע לה כהן (אף קמיצה אע"ג דלא קבע לה צפון דכתוב וְקָמֵץ מִשֶּׁם ממקום שרגלי הזר עומדות, ג"כ צריך כהן). לא, אם אמרת במליקה שקבע לה מזבח (שמולק ונותן דמה למזבח), תאמר בקמיצה שלא קבע לה מזבח (שמקדש קומץ בכלי שרת), הואיל ולא קבע לה מזבח לא יקבע לה כהן, תלמוד לומר הַכֹּהֲנִים (ט: לקמיצה מרחיב לכהנים גם כאשר לא קבע מקום לקמיצה ולא קבע מזבח), וְקָמֵץ מלמד שהקמיצה מצות כהונה (ט: וְקָמֵץ מִשֶּׁם – קדמא ואולא מלמד שיש ללמוד מעשה קמיצת המנחה בכעין כלל ופרט, והפרטים מכאן ובהמשך, אלא שהדרשה הבאה משמשת כענין רביעי מהמרומז ב- וְהִבִּיאָה – רביע, ארבעה לימודים, ודרשה ג ודרשה ד מהרביע הם חלק מן הפרטים בכלל ופרט בגלל מלת וְקָמֵץ).

(ב) (ט – ד מרביע) יכול מצוה שיקמצנה הכהן ואם קמצה זר תהא כשרה, תלמוד לומר שוב (ויקרא ב,ט) וְהָרִים הַכֹּהֵן מִן־הַמִּנְחָה

אֶת־אֹזְקֶרְתָּהּ דהיינו קמיצה) קבעה שאם קמצה זר תהא פסולה.

(ג) (ט: ברור משמע) (ויקרא ב,ב) וְקָמֵץ קומץ אחד לעשרון אחד קומץ אחד לששים עשרון, או וְקָמֵץ קומץ אחד לעשרון אחד ששים

קומץ לששים עשרון, הרי אני דן טעונה קמיצה וטעונה לבונה מה לבונה קומץ אחד לעשרון אחד קומץ אחד לששים עשרון (ט: למד הקש זה בפרק קודם בתו"כ ראה תמיכה להקש ב- (וי"צ, ג' טז)) אף קמיצה קומץ אחד לעשרון אחד קומץ אחד לששים עשרון. (ד) (ט: קומץ אחד עד ששים עשרון ולא כמו השמן שלוג לכל עשרון מששים, ובא נסיון לפרוך הלכה זאת) או כלך לדרך הזו (ט: מנחה) טעונה קמיצה וטעונה שמן (ט: ת"כ נוקט כאן כרבנן ב- [בבבלי מנחות פח,א] לרבנן לכל עשרון עד 60 מביא לוג שמן כ- [רמב"ם הל' מע' הקרבנות פ"ג,ה"ז], לר' אליעזר בן יעקב מביא לוג אחד, [רמב"ם הל' מע' הקרבנות פ"ג,ה"א] לא בלל (בשמן) ... כשירה, לא נאמרו כל הדברים האלו אלא למצוה שכך היא מצוה) מה דמה לוג אחד לעשרון אחד ששים לוג לששים עשרון אף קמיצה קומץ אחד לעשרון אחד ששים קומץ לששים עשרון. (ה) נראה למי דמה דין דבר שכלו עולה לאישים מדבר שכלו עולה לאישים, ואל יוכיח השמן שאין כלו עולה לאישים (ט: כי רק קומץ אחד מתוך הרבה עשורנים), או כלך לדרך הזו דין דבר שמעוט מעכב את רובו מדבר שמעוט מעכב את רובו (כסף משנה הל' מע' הקרבנות פ"ג,ה"ח) חסרון בעשרון מנחה מעכב, ואל תוכיח לבונה שאין מעוט מעכב את רובו

(רמב"ם הל' פסולי המוקדשין פ"א,ה"ח) ... חסר שמנה פסולה, חסר לבונה כשירה, והוא שיהיה עליה שני קורטי לבונה (ט: אפשר כי מרומים בזקף-קטן בתפקיד שניים במלה (וי"צ, ג' טז) הַלְבֵּנָה) אבל קורט אחד פסולה שנאמר (וי"צ, ג' טז) עַל כָּל־לֶבְנֶתָהּ, (ט: לוג שמן לעשרון הוא המינימום. קומץ לבונה הוא שיעור בינוני כי ע"פ [רמב"ם הל' פסולי המוקדשין פ"א,ה"ט] ריבה שמנה ולבונה עד שני לוגין לכל עשרון, ושני קומצי לבונה לכל מנחה כשירה, שני לוגין או שני קומצין או יתר על זה פסולה).

תלמוד לומר וְקָמֵץ קומץ אחד לעשרון אחד, קומץ אחד לששים עשרון, וְקָמֵץ מִשֶּׁם ממקום שרגלי הזר עומדות, בן בתירה אומר מנין אם וְקָמֵץ בשמאל יחזור ויחזור ויקמוץ בימין, תלמוד לומר מִשֶּׁם ממקום שמקצו כבר (קדמא ואולא, התיקון הולך אחר ההתחלה).

(ו) (ט: ברור משמע) מִלֵּא קָמֵצוּ יכול מלא קמצו מבורך, תלמוד לומר (וי"צ, ג' טז) בְּקָמֵצוּ או (וי"צ, ג' טז) בְּקָמֵצוּ יכול יקמוץ בראשי אצבעותיו, תלמוד לומר מִלֵּא קָמֵצוּ, הא כיצד חופה את פס ידו (ט: במנחות מפותחות אחרי שהוכנו) במחבת ובמרחשת ומוחק בגודלו באצבעו מלמעלן ולמטן (ט: מלא קומצו צריך לקומצו שלא יהיה מבורך, קומצו צריך למלא קומצו כדי שלא יקמוץ רק בראשי אצבעותיו, שני הלמודים הצריכים לשני המקורות, אפשר שזה נקודה בכל אחד מה[מנחה] רביעי שלו או שתי נקודות). (ז) מִלֵּא קָמֵצוּ סלת (ט: כתוב מִסֵּלְתָהּ) יכול מקום הקמיצה יהא סלת (ט: כי אות "מ" של מִסֵּלְתָהּ כעין ממעט) והשאר יהא קמח, תלמוד לומר מסלת אי מסלת יכול מקום הקמיצה והצדדין יהא סולת (ט: מרחיב קצת על הקודם) השאר יהא קמח, תלמוד לומר מִסֵּלְתָהּ שתהא כלה סלת ומִשְׁמֶנָּה שתהא כלה שמן (ט: שכל השמן בשיעור לוג נבלל בסולת?). (ח) מִסֵּלְתָהּ ומִשְׁמֶנָּה (פשטא זקף-קטן, שני לימודים) (ט – א) שתהא הסלת בלולה בשמן, (ט – ב) דבר אחד מִסֵּלְתָהּ שאם חיסר סולתה כל שהיא פסולה, ומִשְׁמֶנָּה שאם חסר שמן כל שהוא (הח"ח: משיעור לוג) פסל. (ט) מִסֵּלְתָהּ לא מסלת חברתה, ומִשְׁמֶנָּה לא משמן חברתה שלא יביא שתי מנחות בכלי אחד (ט: זה נלמד ממפיק ה),

ב"ה טוב טעם ודעת למדני (טטור"ל) כי במצוותך האמנותי – תהלים קי"ט, שם: טעמי המקרא והתורה שבעל-פה, התשע"ח
 תפיסת ההשקפה: אתחנן, סלוק – סוף-סוף (נקראים קיסרים ותפקידם) – להגביל; מונח – רבוי; מחקי פשטא – מוציא ממשט; מרכא = מאריך, רבוי; דרגא – מצרף; תביר – מחלק, ממשט, לא ממש; טפא = טרף – שני משמעות, רבוי ממשט; מרכא טפא – קב' שעשויה לגדול, תור לרבות, מכל מקום; דרגא תביר טפא – קבוצה עם הלכה שיהי לפרטיה; מרכא תביר טפא – קבוצה עם הלכה לא שיהי לפרטיה; תביר מרכא טפא – קבוצה שההלכה הלה רק על חלק מפרטיה; מקף – רב-מצב של המוטעם, בד"כ מצב אחד נדרש; פסק ו – סודר שנחלק, השלם והחלק נדרשים; זרקא סגול – מוסף מהענין על הענין או גורע ממנו; פשטא – פשוט, 1; זקף-קטן – 2; זקף-גדול – 3; רביע – 4; ... זקף-קטן ... זקף-קטן בחצי פסק – היקש; השלישית: (קדמא – סדר קדומות; אולא = גרש = גרשי"ם – יוצא מהענין; קדמא ואולא – מלמד) דרוש בפסוק בכעין חלק מ"ג מדות דר' ישמעאל; תלישא-קטנה = תרסא – דרוש בפסוק שער, מציצה; תלישא-גדולה = תלישא – דרוש בפסוק ולפניו שער, מציצה; פא – דרוש מהפסוק רעיון לנושא אחר בהלכה;

(טט): נקודה הקשורה ל-מלא קמצו [מונח] רביע) מכאן אמרו שתי מנחות שלא נקמצו ונתערבו זו בזו אם יכול לקמוץ מזו בפני עצמה ומזו בפני עצמה כשרות, ואם לאו פסולות. (י) נקודה הקשורה ל-מלא קמצו [מונח] רביע) מלא קמצו מסלתה ומשמנה שאם קמץ ועלה בידו צרור או גרגיר מלח או קורט של לבונה פסל (... רביע ... זקף-קטן כעין כתוב סתום שלא בא לסתום אלא לפרש דהוי ליה קומץ חסר), מסלתה ומשמנה על כל-לבנתה שתהא שם לבונה בשעת הקמיצה על כל לבונתה (נקודה הקשורה ל-מלא קמצו [מונח] רביע, קמיצה בשעה שאין מלא קומץ לבונה על המנחה פסולה, כל-לבנתה מקף כרב-מצב כמות הלבונה (א) מלא קומץ; (ב) פחות ממלא קומץ. אתנה מגביל ל-(א)), והקטיר שילקט לבונה ויעלה לאישים. (יא) והקטיר הקומץ אף על פי שאין שירים (הח"ח: כגון שאבדו השירים קודם הקטרה), נטמא הקומץ, או אבד, יכול יאכלו הכהנים בשירים, (נסיון להוכיח בקל וחומר) ודין הוא מה אם במקום שהורע כח המזבח בשתי הלחם ובלחם הפנים (שארין מביאים מהם למזבח) יפה כח הכהנים בהם (שרק הם אוכלים ולא המזבח) מקום שיפה כח המזבח בקומץ, אינו דין שיפה כח הכהנים בשירין (הח"ח: דאף שאין למזבח חלקו מכל מקום יאכלו הכהנים), (דחיית הקל וחומר, אם תלמד שיאכלו הכהנים לפני הקטרת הקומץ) מה אני מקיים (ויקרא ב', ו) והנתרת מן המנחה לאתרוך וילבניו קדש קדשים מאשי ה', אין להם אלא לאחר מתנת האישים. (יב) מלא קמצו [מונח] רביע) אונקרתה נזכרים בה (הח"ח: כשהכהן עושה בה מצות הגשה למזבח נזכרים בה הבעלים לטובה, שמחפשים זכויותיו ומכריעים אותו לכף זכות) נזכרים בקמיצה (הח"ח: במצות הקטרת קומצה) ונזכרין בהקטרה לבונתה, רבי שמעון אומר נאמר כאן (י"ב, ג) אזכרה ונאמר להלן (טט: ר' ק' ב-י"ב, ג) (מנחת חטאת על שבעת בטור, קרבן עולה ויורד נאמר) אזכרה (וגם מלוא קומץ) מה אזכרה אמורה להלן מלא קומץ (מלוא קמצו) אף כאן מלא קומץ (ע"פ הח"ח גורה שוה, ממלים דומות ומשמעות דומה כנראה ללמוד לכל המנחות. האזכרה לטובה של הבעלים היא רק כאשר נקמץ והוקטר מלא קמצו מן המנחה למיניה).

תוהו ה- [התוה"מ (מלבי"ם) [קו]] (הערה) א] איך הוציא ממלות אלה דרושים הרבים שחשב פה. והמפ' העלו פילא בקופא דמחטא טט: אפשר כי תבנית הטעמים מונח רביע של (י"ב, ג) מלא קמצו היא המניעה את הדרושים הרבים.

מלא קמצו – מונח רביע, לפחות ארבע הלכות (א) ו- (ב) (מלא קומצו צריך לקומצו שלא יהיה מבורך, קומצו צריך למלא קומצו כדי שלא יקמוץ רק בראשי אצבעותיו, שני הלמודים הצריכים לשני המקורות, אפשר שזה נקודה בכל אחד מה[מונח] רביע שלו או שתי נקודות) טט: תו"כ אינו דורש ב-(ב, ב) שלא יעשה כלי למדת קומצו, דבר הנדרש בתו"כ על (ו, ח) ע"פ הסבר התוה"מ [קה], וכן ב-[בלי מנחות יט, ב]

(ג) נקודה הקשורה ל-מלא קמצו [מונח] רביע) מכאן אמרו שתי מנחות שלא נקמצו ונתערבו זו בזו אם יכול לקמוץ (מלא קמצו) מזו בפני עצמה ומזו בפני עצמה כשרות, ואם לאו פסולות. (ד) נקודה הקשורה ל-מלא קמצו [מונח] רביע) מלא קמצו מסלתה ומשמנה שאם קמץ ועלה בידו צרור או גרגיר מלח או קורט של לבונה פסל (... רביע ... זקף-קטן כעין כתוב סתום שלא בא לסתום אלא לפרש שהקומץ יהיה מהמנחה בלבד (מהסולת עם השמן או מן המנחה האפויה), (ה) מסלתה ומשמנה על כל-לבנתה שתהא שם לבונה בשעת הקמיצה על כל לבונתה (נקודה הקשורה ל-מלא קמצו [מונח] רביע, קמיצה בשעה שאין מלא קומץ לבונה (של אותו כהן) על המנחה פסולה, כל-לבנתה מקף כרב-מצב כמות הלבונה (א) מלא קומץ; (ב) פחות ממלא קומץ. אתנה מגביל ל-(א)) (ו) האזכרה לטובה של הבעלים היא רק כאשר נקמץ והוקטר מלא קמצו מן המנחה למיניה.

ויקרא צו וז: ונתת תורת המנחה הקרב אתה בני-אשרך לפני ה' אל-פני המזבח: (הקרב זו עבודת הגשת המנחה למזבח לפני קמיצה). ויקרא צו וח: והרים ממנו בקמצו מסלת המנחה ומשמנה ואת כל-הלבנה אשר על-המנחה והקטיר המזבח בית ניהח אונקרתה לה':

[ספרא ויקרא - דבורא דנדבה פרשה ט (ג) (טט: ברור משמע) (ויקרא ב', ג) וקמץ קומץ אחד לעשרון אחד קומץ אחד לששים עשרון, או וקמץ קומץ אחד לעשרון אחד ששים קומץ לששים עשרון, הרי אני דן טעונה קמיצה וטעונה לבונה מה לבונה קומץ אחד לעשרון אחד קומץ אחד לששים עשרון (טט: למד הקש זה בפרק קודם בתו"כ ראה תמיכה להקש ב-(י"ב, ג, ו, ח)) אף קמיצה קומץ אחד לעשרון אחד קומץ אחד לששים עשרון.

בקמצו מסלת המנחה ומשמנה ואת כל-הלבנה - ... זקף-קטן ... זקף-קטן בין קיסרים (כאן סלוק אתנה) בתפקיד כעין הקש. הכתוב מצוה על קמיצה ממנחת סולת, ועל ליקוט גרגרי הלבונה. תו"כ לומד הקש מקומץ לבונה לקומץ במנחה. ההסבר הוא ע"פ ההחלטה של חז"ל שאין הקש לחצאין. לומדים מקמיצת המנחה אל כמות הלבונה המומלצת שתהא קומץ. ואז אפשר גם ללמוד מה לבונה קומץ כך גם הקומץ המופרש לאישים.

(רמב"ם הל' פסולי המוקדשין פ"א, ה"ח) ... חסר שמנה פסולה, חיסר לבונתה כשירה, והוא שיהיה עליה שני קורטי לבונה (טט: אפשר כי מרומזים בזקף-קטן בתפקיד שניים במלה (י"ב, ג, ו, ח) הלבנה) אבל קורט אחד פסולה שנאמר (י"ב, ג, ב) על כל-לבנתה, (טט: לוג שמן לעשרון הוא המינימום, קומץ לבונה הוא שיעור בינוני כי ע"פ (רמב"ם הל' פסולי המוקדשין פ"א, ה"ט) ריבה שמנה ולבונתה עד שני לוגין לכל עשרון, ושני קומצי לבונה לכל מנחה כשירה, שני לוגין או שני קומצין או יתר על זה פסולה).

ריבה שמנה ... עד שני לוגין לכל עשרון, טט: אפשר כי השני לוגין שמן לכל עשרון מרומז בזקף-קטן בתפקיד שניים במלה (י"ב, ג, ו, ח) ומשמנה ושני קומצי לבונה לכל מנחה כשירה, טט: אפשר כי השני קומצי לבונה לכל עשרון מרומז בזקף-קטן בתפקיד שניים במלה (י"ב, ג, ו, ח) הלבנה ואת כל-הלבנה – פשטא מקף זקף-קטן, זקף-קטן בתפקיד שניים. שתי דרשות בפשט הכתוב, אפשר כי (א) מינימום לבונה שני קורט; (ב) מקסימום לבונה שני קומץ מסלת המנחה ומשמנה - מהפך פשטא זקף-קטן, זקף-קטן בתפקיד שניים. שתי דרשות כאשר לפחות אחת מהן יוצאת ממשט הכתוב, אפשר כי (א) ומשמנה זקף-קטן כרמז לשיעור מקסימלי של שני לוג לעשרון אחד.??? ע"פ (תו"כ צו פרשתא ב. בסוגרים פירוש החפץ חיים על תו"כ) (י"ב, ג, ו, ח) שתי הדרשות הן: ... (א) מסלת המנחה, ולא מסולת חברתה (והוא כדמפרש ואזיל שלא יביא שתי מנחות בכלי אחד ויתערבו בהדין דנמצא הקומץ מעורב בשתיהן) (ב) ומשמנה, ולא משמן חברתה שלא יביא שתי מנחות בכלי אחד.

ב"ה טוב טעם ודעת למדני (טטור"ל) כי במצוותך האמנותי – תהלים קי"ט, שם: טעמי המקרא והתורה שבעל-פה, התשע"ח
 תפנית ההשקפה: אהרן, סלוק – סוף-ספוק (נקראים קוסרים ותפקידם) – להגביל; מונח – רבוי; מקור פשטא – מוציא מפשט; מרא – מאריך; רבוי; דרגא – מצרף; תביר – מחלק, ממשע, לא ממש; טפא = טרפא – שני משמעות, רבוי ממשע; מרא טפא – קב' שעשויה לגדול, יתור לרבות, מכל מקום; דרגא תביר טפא – קבוצה עם הלכה שיה לפרטיה; מרא תביר טפא – קבוצה עם הלכה לא שיה לפרטיה; תביר מרא טפא – קבוצה שההלכה הלה רק על חלק מפרטיה; מקף – רב-מצב של המוטעם, בד"כ מצב אחד נדרש; ספ"י – סדור שנחלק, השלם והחלק נדרשים; זרקא סגול – מוסף מהענין על הענין או גורע ממנו; פשטא – פשוט, 1; זקף-קטן – 2; זקף-גדול – 3; רביע – 4; ... זקף-קטן ... זקף-קטן חצי ספוק – הקש; השלישית: (קדמא – סדר קדמות; אלא = גרש = גרשי"ם – יוצא מהענין; קדמא וואל – מלמד) דרוש בפסוק בכעין חלק מ"ג מידות ד' ש' משמע; תלישא-קטנה – תראא – דרוש בפסוק שער, מוציא; תלישא-גדולה = תלישא – דרוש בפסוק ולפניו שער, מוציא; פז – דרוש מהפסוק רעיון לנושא אחר בהלכה;

1.7 יוקרא צו ו,א (התשע"ז)
 המשך משנת (התשע"ו)

יוקרא צו ו,ח: וְהָרִים מִמֶּנּוּ בְקִמְצוֹ מִסְלַחַת הַמִּנְחָה וּמִשְׁמֵנָהּ וְאֵת כָּל-הַלְבָנָה אֲשֶׁר עַל-הַמִּנְחָה וְהַקֵּטִיר הַמּוֹצֵחַ רֵיחַ יִיחַח אֲזַכְּרֶתָהּ לָהּ:

[תו"כ צו פרשתא ב. בסוגרים הסימון הח"ח הוא פירוש החפץ חיים על תו"כ]

(י"ז, צו, ח, ו) וְהָרִים מִמֶּנּוּ מן המחובר, (שיהא הקומץ מחובר לכל העשרון ולאפוקי (טט): להוציא, למעט מן הדיון) כשחלקו מתחילה אין הקומץ מחובר לכולו) שלא יביא עשרון אחד בשני כלים.

תוהה ה-**(התוה"מ (מלב"ם) [קו]]** (הערה א) איך הוציא ממלות אלה דרושים הרבים שחשב פה. והמפ' העלו פילא בקופא דמחטא טט: אפשר כי תבנית הטעמים מונח רביע של **(י"ז ב,ג) מְלֵא קִמְצוֹ** היא המניעה את הדרושים הרבים.

. בן למה דריש הדרוש שבמשנה ט' שנית בספרא פ' צו פ"ב מ"ה הלא כבר נלמד פה. ומדוע לא דריש שם יתר הדרושים. ולמה כפל הכתובים הלא כבר נלמד פה. וגם עוד בא במנחת בכורים מגרשה ומשמנה ומה ידרוש בו:

ויקרא ב,א: וְנִפְשׁ כִּי-תִקְרִיב קָרְבַּן מִנְחָה לַיהוָה קָרְבַּן סֶלֶת יִהְיֶה קָרְבָּנוֹ וְיִצַק עָלֶיהָ שֶׁמֶן וְנָתַן עָלֶיהָ לְבָנָה:

ויקרא ב,ב: וְהִבִּיֵּאתָ אֶל-בְּנֵי אֹהֶרֶן הַכֹּהֲנִים

וְקִמְצוּ מִשֶּׁם מְלֵא קִמְצוֹ מִסְלַחַת וּמִשְׁמֵנָהּ עַל כָּל-לִבְנֵיהָ וְהַקֵּטִיר הַכֹּהֵן אֶת-אֲזַכְּרֶתָהּ הַמּוֹצֵחַ אִשָּׁה רֵיחַ יִיחַח לָהּ:

: [ח] וְהִבִּיֵּאתָ אֶת-הַמִּנְחָה אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה מֵאֲלֵה לָהּ וְהַקְרִיבָהּ אֶל-הַכֹּהֵן וְהִנִּישָׁה אֶל-הַמּוֹצֵחַ: [ט] וְהָרִים הַכֹּהֵן מִן-הַמִּנְחָה אֶת-אֲזַכְּרֶתָהּ וְהַקֵּטִיר הַמּוֹצֵחַ אִשָּׁה רֵיחַ יִיחַח לָהּ:

(ויקרא ב,ג) וְהִבִּיֵּאתָ - רביע, ארבע הלכות בהבאת מנחת נדבה: [ספרא ויקרא פרשתא ח] ... (ויקרא ב,ג) וְיִצַק עָלֶיהָ שֶׁמֶן וְנָתַן עָלֶיהָ לְבָנָה (ויקרא ב,ג) וְהִבִּיֵּאתָ, מלמד שיציקה ובלילה כשרים בכל אדם (הח"ח): (ויקרא ב,ג) וְיִצַק עָלֶיהָ שֶׁמֶן וְנָתַן עָלֶיהָ לְבָנָה והדר (ויקרא ב,ג)

וְהִבִּיֵּאתָ אֶל-בְּנֵי אֹהֶרֶן הַכֹּהֲנִים וְקִמְצוּ מִשֶּׁם מִסְלַחַת וּמִשְׁמֵנָהּ עַל כָּל-לִבְנֵיהָ וְהַקֵּטִיר הַכֹּהֵן אֶת-אֲזַכְּרֶתָהּ הַמּוֹצֵחַ אִשָּׁה רֵיחַ יִיחַח לָהּ:

[בבלי סוטה יד,ב] ... ונותן שמנה ולבנותה, שנאמר (ויקרא ב,ג) וְיִצַק עָלֶיהָ שֶׁמֶן וְנָתַן עָלֶיהָ לְבָנָה, ומוליכה אצל כהן, דכתיב (ויקרא ב,ג) וְהִבִּיֵּאתָ אֶל-בְּנֵי אֹהֶרֶן וגו'

[ספרא ויקרא פרשתא ט] והביא (ויקרא ב,ג) וְהִבִּיֵּאתָ והביא יכול לכתוב וכתוב (ויקרא ב,ג) וְהִבִּיֵּאתָ שלא יביאנה חציים (הח"ח: דאף שכה"ג מקריב הביתין בחצאין, נדבה אינו יכול להביא חצאין לא הוא ולא אחרים), הא (הח"ח: מעתה למדת) אם אמר הרי עלי מנחה של שני עשרונות לא יביאנה בשני כלים אלא בכלי אחד (הח"ח: מאחר שקבעם במנחה אחת קרינן ביה (ויקרא ב,ג) וְהִבִּיֵּאתָ כולה ביחד)

(ויקרא ב,ג) וְהִבִּיֵּאתָ - רביע, בהבאת מנחת נדבה ארבע הלכות אפשריות: (א) הכנת המנחה כשרה בכל אדם (ב) הולכה אצל הכהן בכל אדם (ג) שלא יביאנה חציים (ד) הבאת כל הכמות שהתנדב בכלי אחד (במקום אחר מתברר שעד 60 עשרון בכלי אחד)

[בבלי מנחות ח,ב] ... גופא, א"ר אלעזר: מנחה שקמצה בהיכל - כשרה, שכן מצינו בסילוק בזיכין. מתיב ר' ירמיה: (ויקרא ב,ג) וְקִמְצוּ מִשֶּׁם - ממקום שרגלי הזר עומדות; בן בתירא אומר: מנין שאם קמץ בשמאל שיחזיר ויקמוץ בימין? ת"ל: וְקִמְצוּ מִשֶּׁם, ממקום

שקמץ כבר! איכא דאמרי: הוא מותיב לה והוא מפרק לה (טט: ויש אומרים שהוא הקשה והוא פרק – פתר את קושיה); איכא דאמרי, א"ר ר' יעקב לר' ירמיה בר תחליפא: אסכרא לך, לא נצרכא אלא להכשיר את כל עזרה כולה, שלא תאמר: הואיל ועולה קדשי קדשים ומנחה קדשי קדשים, מה עולה טעונה צפון, אף מנחה טעונה צפון. (תשובה אין ללמוד מעולה כי) מה לעולה שכן כליל (והמנחה אינה כליל)! מחטאת (שבצפון). (ודוחה ההשואה כי) מה לחטאת שכן מכפרת על חייבי כריתות! מאשם. (ודוחה ההשואה כי) מה לאשם שכן מיני דמים! מכולהו נמי שכן מיני דמים (ודוחה שבכולם יכול לענות מדמים)! אלא איצטריך, ס"ד אמינא, הואיל וכתוב: (ויקרא ב,ח) וְהַקְרִיבָהּ אֶל-

הַכֹּהֵן וְהִנִּישָׁה אֶל-הַמּוֹצֵחַ: (ויקרא ב,ח) וְקִמְצוּ, מה הגשה בקרן דרומית מערבית, אף קמיצה נמי בקרן דרומית מערבית, קמ"ל (שהקמיצה יכולה להיות גם בעזרת ישראל ולא רק בקרן דרומית מערבית של המזבח).

(ויקרא ב,ג) וְהִבִּיֵּאתָ אֶל-בְּנֵי אֹהֶרֶן הַכֹּהֲנִים - זרקא סגול, מוסף מעין הענין על הענין כנלמד ב-[בבלי מנחות ח,ב]** לא נצרכא אלא להכשיר את כל עזרה כולה לקמיצה.**

אֶל-בְּנֵי אֹהֶרֶן הַכֹּהֲנִים - מונח זרקא סגול, טעם מונח מלמד על רבוי דרשה של מהתבנית זרקא סגול, [ספרא ויקרא - דבורא דנדבה פרשה ט סוף פרק י] אֶל-בְּנֵי אֹהֶרֶן אפילו הן רבואות, וכך הוא אומר (משלי יד,ב) **רַב־יָעַם הַדֹּרֶת-מִלֶּקֶד, (הח"ח: כלומר כל מה שהם יכולים לעסוק במנחה עוסקים ומצותה בכך כגון אחד מגיש ושלשה יכולים לעסוק בקמיצה אחד אוהז הכלי שהמנחה בתוכו ואחד קומץ ואחד תופש את הכלי שרת שמקדש ש את הקומץ כדאמרינן במנחות דף ז ואחד נותנו לחבירו ותבירו לחבירו עד שמגיע למזבח ואחד מולחו ואחד מקטירו ר"ש משנן)**

(ויקרא ב,ג) וְהִבִּיֵּאתָ אֶל-בְּנֵי אֹהֶרֶן - אל-בני - מקף כרב-מצב האמונה של הכהן (א) מודה בעבודה המסורה לבני אהרון (ב) אינו מודה בעבודה וגו'. **[בבלי מנחות יח,ב] דתניא, רבי שמעון אומר: כל כהן שאינו מודה בעבודה - אין לו חלק בכהונה, שנאמר: **(י"ז צו ז,ג)****

הַמִּקְרִיב אֶת-זֶבַח הַשְּׁלָמִים וְאֶת-הַחֶלֶב מִבְּנֵי אֹהֶרֶן לֹא תִהְיֶה שׂוֹק הַמִּינִין לְמַנָּה: מודה בעבודה יש לו חלק בכהונה, שאינו מודה בעבודה אין לו חלק בכהונה; תבנית הטעמים של **(י"ז צו ז,ג) הַמִּקְרִיב אֶת-זֶבַח הַשְּׁלָמִים - גרשיים ... תביר מלמדת בכעין יצא להקל ולהחמיר, וההחמרה היא במלים **מִבְּנֵי אֹהֶרֶן** שמונעת מכהן שאינו מודה בעבודת הכהנים את חלק הכהנים בקרבנות. **מִבְּנֵי אֹהֶרֶן** אינו מוטעם במקף כי זה המקור ללימוד. אבל השימוש בלימוד הזה נמצא גם בפסוק **(ויקרא ב,ג) וְהִבִּיֵּאתָ אֶל-בְּנֵי** וכאן מלמד שכהן המודה בעבודה זוכה בשיירי המנחה, ומי שאינו מודה אינו זוכה. הברור הזה חשוב כי רבי שמעון אומר שעבודת הכהן במנחה מתחילה ביציקת השמן, אז לשיטתו כהן שעושה כרבנן שאינו יוצק ובוולל אלא רק מתחיל בקמיצה זה עלול להתפרש שאינו מודה בעבודת האלה. לכן בא ללמד שהוא מודה בעבודה כרבנן החל מקמיצה.**

[בבלי מנחות יח, ב] מ"ט דרבנן? אמר קרא: (ויקרא ב,ג) וְיִצַק עָלֶיהָ שֶׁמֶן וְנָתַן עָלֶיהָ לְבָנָה: (ויקרא ב,ג) וְהִבִּיֵּאתָ אֶל-בְּנֵי אֹהֶרֶן הַכֹּהֲנִים וְקִמְצוּ, מקמיצה ואילך מצות כהונה, לימד על יציקה ובלילה שכשירה בזו. ורבי שמעון? (ויקרא ב,ג) בְּנֵי אֹהֶרֶן [בבלי מנחות

ב"ה טוב טעם ודעת למדני (טטור"ל) כי במצוותך האמנותי – תהלים קי"ט, שם: טעמי המקרא והתורה שבעל-פה, התשע"ח
תפנית ההשקפה: אתנח, סלוק – סוף-ספוק (נקראים קיסרים ותפקידים) – להגביל; מונח – רבוי; מחדק פשטא – מוציא מפשט; מרכא = מאריך, רבוי; דרגא – מצרף; תביר – מחלק, ממשע, לא ממש; טפאא = טרפא – שני
משמעות, רבוי מתפשט; מרכא טפאא – קב' שעשויה לגדול, תור לרבות, מכל מקום; דרגא תביר טפאא – קבוצה עם הלכה לא שווה לפרטיה; תביר מרכא טפאא – קבוצה שההלכה
חלה רק על חלק מפרטיה; מקף – רב-מצב של המטעם, בד"כ מצב אחד נדרש; ספא 1 – סודר שנחלק, השלם והחלק נדרשים; זקא סגול – מוסף מהענין על הענין או גורע ממנו; פשטא – פשוט, 1; זקא-קטן – 2; זקא-גדול – 3;
רביע – 4; ... זקא-קטן ... זקא-קטן חבצו ספוק – הקש; השלישייה: קדמא – סדר קדמות; אולא = גרש = גרשי"ם – יוצא מהענין; קדמא ואולא – מלמד) דרוש בפסוק בכעין חלק מ"ג מדות ד' ישמעאל; תלישא-קטנה = תרסא –
דרוש בפסוק שער, מוחצת, תלישא-גדולה = תלישא – דרוש בפסוק ולפניו שער, מוחצת; פא – דרוש מהפסוק רעיון לנושא אחר בהלכה;

יט, א] הכהנים – מקרא נדרש לפניו ולאחריו. רבי שמעון מרחיב (מקדים) חובת עבודת הכהנים אל יציאת השמן במנחה. ודעתו נדחית מפני דעת רבנן שחובת כהונה רק מקמיצה.

אמנם לא למדנו עד כה (יח ניסן התשע"ז) את האמור הבא, אבל אם נקח את הרעיון של רבי שמעון ונאמר שתבנית הטעמים קדמא ואולא, של הכתוב **וְקָמְצוּ מִשֶּׁם** – מלמדת על כלל לכתוב לפניו יתקבל הכלל כי מצוה הנעשית ברבים יש לה חשיבות והידור יותר. כך מקיימים (משלי יד, כח) **בְּרִבְעִים הַדֶּרֶת הַמְּלָאָה, [אנצ' תלמ' כרך ד] כרב עם הדרת מלך.**

וְקָמְצוּ מִשֶּׁם – קדמא ואולא, מרמז כי יש בכתוב לימוד בכעין כלל מלמד. נאמר ב-**[בבלי מנחות ח, ב]** ... מתיב ר' ירמיה: **(ויקרא ג, ב)** **וְקָמְצוּ מִשֶּׁם** – ממקום שרגלי הזר עומדות; ונאמר יותר ככלל ב-**[בבלי זבחים טג, א]** **וְקָמְצוּ מִשֶּׁם מתני'** **[משנה זבחים פ"ו, מ"א]** מנחות היו נקמצות בכל מקום בעזרה וגו'

וְקָמְצוּ מִשֶּׁם – קדמא ואולא, (ב) מרמז כי יש בכתוב לימוד בכעין כלל מלמד מהבאת מנחת נדבה להבאת מנחות אחרות (כגון חובה עם קרבן בהמה), קרבן עצים,

וְקָמְצוּ מִשֶּׁם מִלְּא קָמְצוּ – (ג) מוצע לומר שאחד מהדברים שיש ללמוד מהכלל המרומז בתבנית הטעמים קדמא ואולא הוא בשנוי הקריא של הכתוב "מלא קמצו" אל "מי לא קמצו" (במשמע מי לא יקמוץ כי פוסל) ובעזרת תבנית הטעמים מונה רביע של **מִלְּא קָמְצוּ** מלמד שיש לפחות ארבעה פוסלי קמיצה.

[בבלי מנחות ו, א] **מתני'** **[משנה מנחות פ"א, מ"ב]**. אחד מנחת חוטא ואחד כל המנחות שקמצן **[אחד מהפסולין רמב"ם פסולי המוקדשין יא, א]** זר, אונן, טבול יום, מחוסר בגדים, מחוסר כיפורים, שלא רחץ ידיו ורגליו, ערל, טמא, יושב, עומד על גבי כלים על גבי בהמה ע"ג רגלי חבירו – פסול. קמץ בשמאל – פסול, בן בתירא אומר: יחזור ויחזור ויקמוץ בימין. קמץ ועלה בידו צרור או גרגר מלח או קורט של לבונה – פסול, מפני שאמרו: הקומץ היתר והחסר – פסול. ואיזהו היתר? שקמצו מבורץ, וחסר? שקמצו בראשי אצבעותיו.

מִלְּא קָמְצוּ – מונח רביע, בתפקיד של לפחות ארבעה דברים הנלמדים מכאן בענין הקומץ. (א) **[ת"ש כד] [בבלי מנחות ו, ב]** רב מסביר שלישית בן בתירא בכל הפסולין לקמוץ ובכל המצבים הפוסלין הקמיצה יכול לתקן ע"י שיחזיר את הקומץ למקום שקמץ ממנו, וכהן יקמוץ באופן הראוי; (ב) **[ת"ש כה] [בבלי מנחות יא, א]** **מִלְּא קָמְצוּ** אמר ליה אביי לרבא כיצד קומצין, אמר ליה כדקמצי אינשי **[רש"י:**

ומשמע בכל האצבעות]; אמר רב זוטרא בר טוביה אמר רב חופה של אצבעות (אמצעיות "אצבע, אמה, קמיצה") עד שמגיע על פס ידו וקומץ. (ג) תניא נמי הכי **מִלְּא קָמְצוּ** יכול מבורץ ת"ל **(ו' צו, טז) בְּקָמְצוּ** בעזרת אגודל וזרת מוחקים מה שמבורץ מעבר לאצבע ומעבר לקמיצה ועושה הקומץ חלק; (ד) אי ב-**(ו' צו, טז) בְּקָמְצוּ** יכול בראשי אצבעותיו (טט: (היות ובפר' צו לא נאמר "מלא" אז אולי מספיק לקמוץ) **[רש"י:** מעט עד שלא יגיע לפס ידו) ת"ל **(ו' צו, טז) בְּקָמְצוּ** הא כיצד חופה של אצבעותיו על פס ידו וקומץ; (ה) **[ת"ש כו] [בבלי מנחות**

יט, ב] דתניא **(ו' צו, טז) בְּקָמְצוּ** **(ו' צו, טז) בְּקָמְצוּ** **[רש"י:** תרי קראי כתיבי **(ו' צו, טז) בְּקָמְצוּ** כתיב בחד דוכתא (מקום), הדר שני בדבוריה (למד שוב)) וכתבי **(ו' צו, טז) בְּקָמְצוּ** **[רש"י:** בידו קומץ אבל לא יעשה כלי למדת קומצו); (ו) **[ת"ש כז] [בבלי מנחות כז, ב]** **מתני'** **[משנה מנחות פ"ג, מ"ה]** הקומץ, מיעוטו מעכב את רובו **[רש"י:** שאם חיסר כל שהוא פסול]. עשרון, מיעוטו מעכב את רובו. היין, מיעוטו מעכב את רובו. השמן, מיעוטו מעכב את רובו. הסולת והשמן מעכבין זה את זה. הקומץ והלבונה מעכבין זה את זה. (f) אפשר כי הגמרא הבאה המסבירה את המשנה בסעיף הקודם, מלמדת על עוד תפקיד של הכתוב "מלא קמצו" **גמ' מ"ט** ? אמר קרא: מלא קומצו תרי זימני **[רש"י:** בויקרא חד במנחת נדבה ומשם מלא קומצו וחד במנחת חוטא וקמץ הכהן מנחה מלא קומצו חד למצוה וחד לעכב).

(ח) אפשר ש"מלא קמצו" או "בקמצו" בא ללמד שלא יהיו מעורבים בקומץ הסולת לבונה או דברים אחרים. אפשר כי טעם רביע של מלת **(ו' צו, טז) בְּקָמְצוּ** מלמד ארבעה דברים, שאחדים מהם משתתפים בהסבר "מלא קמצו" (ג) תניא נמי הכי **מִלְּא קָמְצוּ** יכול מבורץ ת"ל **(ו' צו, טז) בְּקָמְצוּ** בעזרת אגודל וזרת מוחקים מה שמבורץ מעבר לאצבע ומעבר לקמיצה ועושה הקומץ חלק; (ד) אי ב-**(ו' צו, טז) בְּקָמְצוּ** יכול בראשי אצבעותיו (טט: (היות ובפר' צו לא נאמר "מלא" אז אולי מספיק לקמוץ) **[רש"י:** מעט עד שלא יגיע לפס ידו) ת"ל **(ו' צו, טז) בְּקָמְצוּ** הא כיצד חופה של אצבעותיו על פס ידו וקומץ; (ה) **[ת"ש כו] [בבלי מנחות יט, ב]** דתניא **(ו' צו, טז) בְּקָמְצוּ** **(ו' צו, טז) בְּקָמְצוּ** **[רש"י:** תרי קראי כתיבי **(ו' צו, טז) בְּקָמְצוּ** כתיב בחד דוכתא (מקום), הדר שני בדבוריה (למד שוב)) וכתבי **(ו' צו, טז) בְּקָמְצוּ** **[רש"י:** בידו קומץ אבל לא יעשה כלי למדת קומצו);

מִסְלֵתָהּ וּמִשְׁמָנָהּ – **[ת"ש כח] [בבלי סוטה יד, ב]** וקומץ ממקום שנתרבה שמנה **[רש"י:** ממקום שהיא נבללת יפה] **[פסיקתא זוטרא (לקח טוב) ויקרא פרשת צו דף יט עמוד ב]**

(ו' צו, טז) וְהָרִים מִמֶּנּוּ. מן המחובר. שלא יביא עשרון אחד בשני כלים. **בְּקָמְצוּ** שלא יעשה מדה לקומץ אלא הגדול לפי גדלו והקטן לפי קטנו. **מִסְלֵתָהּ הַמִּנְחָה**. ולא סולת חברתה. **וּמִשְׁמָנָהּ**. ולא משמן חברתה.

וְאֵת כָּל-הַלְּבָנָה אֲשֶׁר-עַל-הַמִּנְחָה. שילקט כל הלבונה ויעלה לאישים. **רֵיחַ נִיחֹחַ אֲזַכְּרָתָהּ לָהּ**. נזכרים בה נזכרים בקומצה ונזכרים בלבונתה:

מִסְלֵתָהּ הַמִּנְחָה וּמִשְׁמָנָהּ – מהפך פשטא זקא-קטן, זקא-קטן מלמד על שתי דרשות, מהפך פשטא מלמד שלפחות אחת מהן יוצאת מפשט הכתוב. לעיל הוצע לומר שאחת הדרשות היא: **וּמִשְׁמָנָהּ** זקא-קטן כרמז לשיעור מקסימלי של שני לוג לעשרון אחד

מוצע לומר שהדרשות הן: (טט: א) **מִסְלֵתָהּ הַמִּנְחָה**. ולא סולת חברתה. (ט – ב) **וּמִשְׁמָנָהּ**. ולא משמן חברתה, לאור שתי ההצעות מוצע לומר ע"פ (תיבע וש"י) שיקמוץ ממקום שבו יש רבוי שמן למרות שהקומץ יהיה מדולל בשמן.

כָּל-הַלְּבָנָה – מקף כרב-מצב לאיסוף הלבונה (א) חלקי (ב) מלא. וצריך ליקוט מלא.

[תורה שלמה [צג]] האומר (הנודר) עלי לבונה לא יפחות מקומץ, המנדב מנחה יביא עמה קומץ לבונה (מנחות ק, ב)

מִסְלֵתָהּ הַמִּנְחָה וּמִשְׁמָנָהּ וְאֵת כָּל-הַלְּבָנָה – ... זקא-קטן ... זקא-קטן ... זקא-קטן, שני זקא-קטן בין שני קיסרים (כאן סלוק אתנח) תבנית טעמים כאן בתפקיד כעין הקש מהכתוב כאן קומץ למנחה קומץ ללבונה .

[תרגום המיוחס ליונתן - תורה ויקרא ו] ... וְיָסִיק לְמִדְבָּרָא לְאֵתְקַבְּלָא בְּרַעְוָא שְׂבַח אֲדַפְרָתָהּ הָדָם יְיָ;

[כתר יונתן ויקרא פרשת צו פרק ו] ... ויעלה למזבח להתקבל ברצון שבה אזכרתה לפני יי:

רֵיחַ נִיחֹחַ אֲזַכְּרָתָהּ – דרגא תביר טפאא, בתפקיד קבוצת פרטים שעל כל אחד חלה אותה הלכה או חל אותו ענין. במנחת ישראל **אֲזַכְּרָתָהּ** היינו עשיית כל פרט (א) אכילת שיירי המנחה ע"י הכהנים, (ב) הקטרת קומצה על המזבח, (ג) הקטרת לבונה על המזבח, מתקבל ברצון לפני ה', השבח הוא בבחינת שאמרתי ונעשה רצוני.

ב"ה טוב טעם ודעת למדני (טטור"ל) כי במצוותך האמנותי – תהלים קי"ט, שם: טעמי המקרא והתורה שבעל-פה, התשע"ח
הפניתי ההשערה: אתחן, סלוק = סוף-סוף (נקראים קיסרים ותפקידם) – להגביל; מונח – רבוי; מוקף פשטא – מוציא ממשט; מרשא = מאריך, רבוי; דרגא – מצרף; תביר – מחלק, ממשט, לא ממש; טפא = טרשא – שני
משמעות, רבוי מתפשט; מרשא טפא – קב' שעשויה לגדול, יתור לרבות, מכל מקום; דרגא תביר טפא – קבוצה עם הלכה שזה לפרטיה; מרשא תביר טפא – קבוצה עם הלכה לא שזה לפרטיה; תביר מרשא טפא – קבוצה שההלכה
הלה רק על חלק מפרטיה; מקף – רב-מצב של המוטעם, בד"כ מצב אחד נדרש; סק' – סדור שנתחלק, השלם והחלק נדרשים; זרקא סגול – מוסף מהענין על הענין או גורע ממנו; פשטא – פשוט, 1; זקף-קטן – 2; זקף-גדול – 3;
רביע – 4; ... זקף-קטן ... זקף-קטן בחצי ספק – היקש; השלישית (קטא – סדר קדמות; אולא = גרש = גרש"ט – יוצא מהענין; קדמא ואולא – מלמד) דרוש בפסוק בכעין חלק מ"ג מידות דר' ישמעאל; תלישא-קטנה = תרשא –
דרוש בפסוק שער, מוציא; תלישא-גדולה = תלישא – דרוש בפסוק ולפניו שער, מוציא; פז – דרוש מהפסוק רעיון לנושא אחר בהלכה;

1.8 ויקרא צו ו,א (התשע"ח)

המשך משנות (התשע"ו), התשע"ז

ויקרא צו ו,ח: וְהָרִים מִמֶּנּוּ בְקִמְצוֹ מִסֵּלֶת הַמִּנְחָה וּמִשְׁמֹנֶה וְאֵת כָּל-הַלְבָּנָה אֲשֶׁר עַל-הַמִּנְחָה וְהַקֵּטִיר הַמִּזְבֵּחַ הַיֵּחָם אֲזַכְּרֶתָהּ לָּהּ:

[תו"כ צו פרשתא ב. בסוגרים הסימון הח"ח הוא פירוש החפץ חיים על תו"כ]

(י"ז צו, ח) וְהָרִים מִמֶּנּוּ מן המחובר, (הח"ח: שיהא הקומץ מחובר לכל העשרון ולאפוקי (טט): להוציא, למעט מן הדיון) כשחלקו מתחילה אין הקומץ מחובר לכולו) שלא יביא עשרון אחד בשני כלים.

[תוספות בבלי יומא מז,א] מסבירים כי מלת **בְקִמְצוֹ** יש שני לימודים: (א) שהקומץ לא יהיה מבורך; (ב) שלא יעשה כלי למדת

קִמְצוֹ. הרחבה ל-(א) הכתוב נקט בלשון **בְקִמְצוֹ** ולא כתב (י"ז צו, ב) **מִלָּא קִמְצוֹ**, כי כאשר **וְהָרִים מִמֶּנּוּ** מתיחס לקמיצה ממפתית המנחה האפויה, הם עולים מבורצים, ומלת **בְקִמְצוֹ** מלמדת שהכהן מוחק בגודלו ובאצבעו הקטנה את הפתיתים המבורצים שבין שלוש האצבעות.

הקדמה להמשך תו"כ "בְקִמְצוֹ" טעמו רביע, בתפקיד ארבעה לימודים וסימונם בתוכן תו"כ.

(טט: א) **בְקִמְצוֹ**, שלא יעשה מדה לקומץ (טט: כלי כמידת קומץ ידו של הכהן הקומץ) (ויקומץ בו והוא מדכתיב בקומצו משמע שלא בכלי) [לקח טוב] אלא (הכהן שכהן ידו) גדול לפי גדלו וה(כהן שכהן ידו) קטן לפי קטנו.

(טט: ב) [תורה שלמה] [צג] וְהָרִים מִמֶּנּוּ **בְקִמְצוֹ**, ת"ר (י"ז צו, ב) **מִלָּא קִמְצוֹ**

(טט: ג) יכול מבורך (מבצבצין מכל צד ויוצא) ת"ל **בְקִמְצוֹ**,

(טט: ד) אי **בְקִמְצוֹ** יכול אפילו בראשי אצבעותיו, (מעט עד שלא יגיע לפס ידו), ת"ל (י"ז צו, ב) **מִלָּא קִמְצוֹ** כדקמצי אינשי (טט: ט) כמו שאנשים רגילים לקומץ, הא כיצד חופה שלש אצבעותיו על פיסת ידו וקומץ, ובמחבת ובמרחשת (שהוא מיני טיגון שהן אפויית תחילה וחזור ופותחן וקשה קמיצתן מלהיות מבורצת יותר מקמיצת מנחת סולת שבידו ציפה נופלין מאליהן) מוחק בגודלו מלמעלה ובאצבעו קטנה מלמטה וזו היא עבודה קשה שבמקדש [יומא מז,א,ב]

מִסֵּלֶת הַמִּנְחָה, ולא מסולת חברתה (והוא כדמפרש ואזיל שלא יביא שתי מנחות בכלי אחד ויתערבו בהדדי דנמצא הקומץ מעורב בשתייהן) ו**מִשְׁמֹנֶה**, ולא משמן חברתה שלא יביא שתי מנחות בכלי אחד (טט: ויתערבו השמנים).

מִסֵּלֶת הַמִּנְחָה וּמִשְׁמֹנֶה וְאֵת כָּל-הַלְבָּנָה, שתהא שם לבונה (בכלי) בשעת קמיצה (דאף שאינה נקמצת עמה מ"מ היא צריכה

להיות בכלי דאל"ה למה סמכה להרמת הקמיצה).

וְאֵת כָּל-הַלְבָּנָה אֲשֶׁר עַל-הַמִּנְחָה וְהַקֵּטִיר, שילקוט את הלבונה ויעלה לאישים (ולא יקמצנה בקומץ דאילו היתה נקמצת היה לו לומר מסלת המנחה ומשמנה ומלבונתה, ולפי שלא פירש זה בויקרא (ב,א) אלא באחת מן המנחות הוצרך לאמרו כאן לכלול כל המנחות כמשפט, ובפ"ב דסוטה דף יד קאמר ונותנה ע"ג קומץ ומקטיר)

וְהַקֵּטִיר הַמִּזְבֵּחַ הַיֵּחָם אֲזַכְּרֶתָהּ לָּהּ: נזכרים בה (במה שמגיש המנחת כולה לפני ה') נזכרים בקמיצתה ונזכרים בלבונתה (כשמקטירין על המזבח)

[פסיקתא זוטרותא (לקח טוב) ויקרא פרשת צו דף יט עמוד ב]

(י"ז צו, ח) וְהָרִים מִמֶּנּוּ מן המחובר. שלא יביא עשרון אחד בשני כלים. **בְקִמְצוֹ** שלא יעשה מדה לקומץ אלא הגדול לפי גדלו והקטן לפי קטנו. **מִסֵּלֶת הַמִּנְחָה**. ולא סולת חברתה. **וּמִשְׁמֹנֶה**. ולא משמן חברתה.

וְאֵת כָּל-הַלְבָּנָה אֲשֶׁר עַל-הַמִּנְחָה. שילקט כל הלבונה ויעלה לאישים. **הַיֵּחָם אֲזַכְּרֶתָהּ לָּהּ**: נזכרים בה נזכרים בקומצה ונזכרים בלבונתה:

מִסֵּלֶת הַמִּנְחָה וּמִשְׁמֹנֶה - מהפך פשטא זקף-קטן, זקף-קטן מלמד על שתי דרשות, מהפך פשטא מלמד שלפחות אחת מהן יוצאת

מפשט הכתוב. לעיל הוצע לומר שאחת הדרשות היא: **וּמִשְׁמֹנֶה** זקף-קטן כרמזו לשיעור מקסימלי של שני לוג לעשרון אחד

מוצע לומר שהדרשות הן: (טט: א) **מִסֵּלֶת הַמִּנְחָה**. ולא סולת חברתה. (טט - ב) **וּמִשְׁמֹנֶה**. ולא משמן חברתה.

לאור שתי ההצעות מוצע לומר ע"פ (תיבע וש"י) שיקומץ ממקום שבו יש רבוי שמן למרות שהקומץ יהיה מדולל בשמן.

כָּל-הַלְבָּנָה – מקף כרב-מצב לאיסוף הלבונה (א) חלקי (ב) מלא. וצריך ליקוט מלא.

[תורה שלמה [צג]] האומר (הנודר) עלי לבונה לא יפחות מקומץ, המנדב מנחה יביא עמה קומץ לבונה (מנחות ק,ב)

מִסֵּלֶת הַמִּנְחָה וּמִשְׁמֹנֶה וְאֵת כָּל-הַלְבָּנָה - ... זקף-קטן ... זקף-קטן ... זקף-קטן בין שני קיסרים (כאן סלוק אתחן) תבנית טעמים כאן בתפקיד כעין הקש מהכתוב כאן קומץ למנחה קומץ ללבונה.

(י"ז צו, ח) וְהַקֵּטִיר הַמִּזְבֵּחַ הַיֵּחָם אֲזַכְּרֶתָהּ לָּהּ: [תרגום המיוחס ליונתן - תורה ויקרא ו] ... וְיִסִּיק לְמִדְבָּתָא לְאַתְקַבְּלָא פְרַעְוֵא שְׁבַח אֲדַרְפָּתָא קָדָם יי: [כתר יונתן ויקרא פרשת צו פרק ו] ... ויעלה למזבח להתקבל ברצון שבת אזכרתה לפני יי:

הַיֵּחָם אֲזַכְּרֶתָהּ - דרגא תביר טפא, בתפקיד קבוצת פרטים שעל כל אחד חלה אותה הלכה או חל אותו ענין. אפשר שאלו מרומזים בטעמי **וְהַקֵּטִיר הַמִּזְבֵּחַ** - מונח רביע מרמז ללפחות ארבע פעולות במנחה שכלולות ב- **הַיֵּחָם אֲזַכְּרֶתָהּ** (א) הגשת המנחת כולה לפני ה'

[מנחת ישראל] הכיר את השלוש באות (ב) הקטרת קומצה על המזבח, (ג) הקטרת לבונתה על המזבח, (ד) אכילת שיירי המנחה ע"י הכהנים, מתקבל ברצון לפני ה', השבח הוא בבחינת שאמרתי ונעשה רצוני. אפשר שהפרט החמישי הוא הכנת המנחה.

ויקרא צו ו,ח,ט: [ח] וְהָרִים מִמֶּנּוּ בְקִמְצוֹ מִסֵּלֶת הַמִּנְחָה וּמִשְׁמֹנֶה וְאֵת כָּל-הַלְבָּנָה אֲשֶׁר עַל-הַמִּנְחָה וְהַקֵּטִיר הַמִּזְבֵּחַ הַיֵּחָם אֲזַכְּרֶתָהּ לָּהּ:

[ט] וְהַנּוֹתֵרֶת מִמֶּנָּה יֵאָכְלוּ אֶתְּנָן וּבְגֵנוֹ מִצּוֹת תֹּאכְלֵן בְּמִקּוֹם קִדְשׁ פְּתַח אֶהֱל-מוֹעֵד יֵאָכְלוּהָ:

ראה [בבלי יבמות מ,א]

ההסבר הבא נעשה בעזרת (שוטנשטיין מ,א 2 הערה 12, 13) ע"פ תוס'. הכתוב (י"ז צו, ט) **מִצּוֹת תֹּאכְלֵן בְּמִקּוֹם קִדְשׁ** יתר ומאפשר להידרש לדברים אחרים. פ"רש"י ל-(ו' צו י, יב) "ואכלוה מצות" שנאמר על מנחת חובה יש ללמוד ממנו לכל המנחות.

(י"ז צו, ט) **מִצּוֹת תֹּאכְלֵן בְּמִקּוֹם קִדְשׁ** - זקף-קטן אפשר שמרמז לפירוש שיש שני אופנים בקיום מצות אכילת שיירי מנחות

והבעלים מתכפרים באכילה זאת: (א) הכהן מקריב הקומץ אוכל (ב) כהן אחר הראוי לעבודה אוכל.

ב"ה טוב טעם ודעת למדני (טטור"ל) כי במצוותך האמנותי – תהלים קי"ט, שם; טעמי המקרא והתורה שבעל-פה, התשע"ח
תמצית ההשקפה: אֲתָנָה, סֹלֶק – סוף-פסוק (נקראים קסרים ותפקידם) – להגביל; מוֹנֵה – רבוי; מִדְּקָא פִּשְׁטָא – מוציא מפשט; מִרְכָּא – מרבי; דְּרָאָא – מצרף; תְּבִיר – מחלק, ממעט, לא ממש; טַפְסָא = טרָאָא – שני משמעות, רבוי ממש; מִרְכָּא טַפְסָא – קב' שעשויה לגדול, יתור לרבות, מכל מקום; דְּרָאָא תְּבִיר טַפְסָא – קבוצה עם הלכה לא שווה לפרטיה; מִרְכָּא תְּבִיר טַפְסָא – קבוצה שההלכה חלה רק על חלק מפרטיה; מִקְף – רב-מצב על המוטעם, בד"כ מצב אחד נדרש; פִּסְק' – סדור שנחלק, השלם והחלק נדרשים; זְרָאָא סֹלֶק – מוסף מהענין על הענין או גורע ממנו; פִּשְׁטָא – פשוט, 1; זְקָא-קָטָן – 2; זְקָא-גְדוֹל – 3; רְבִיע' – 4; ... זְקָא-קָטָן ... זְקָא-קָטָן בחצי פסוק – הקטן; השלישייה: (קִדְמָא – סדר קדמות; אֲוֵלָא = גֵּרֵשׁ = גֵּרֵשׁ־א' – יוצא מהענין; קִדְמָא אֲוֵלָא – מלמד) דרוש בפסוק בכעין חלק מ"ג מידות דר' ישמעאל; תְּלִישָׁא-קָטָנָה = תְּרִסָּא – דרוש בפסוק שטור, מוציא; תְּלִישָׁא-גְדוֹלָה = תְּלִישָׁא – דרוש בפסוק ולפניו שטור, מוציא; פִּזָּא – דרוש מהפסוק רעיון לנישוא אחר בחלוקה;

רמב"ם ה' מעשה הקרבנות פ"ט או פ"ב כל כהן ראוי לעבודה חולק באכילה. לכן גם מי שלא קמץ המנחה מקיים מצות אכילת שיריים.

מכאן הלימוד למצות יבום שכל אה ראוי יכול לקיים מצות יבום, המקומית בשני אופנים. בתחילה פונים למבוגר שבאחים שיקיים המצוה, ואח"כ לצעירים ממנו לקיים מצוה זאת.

(וי' צו ו,ט) מִצְוַת הַתְּאֵכֵל – אדם יוצא במצה של פסח בעיסה האפויה בתנור, או בעיסה שחלוטה (במים רותחין) ואח"כ אפויה בתנור או אלפס שגם היא נקראת "להם עוני".

אפשר כי תבנית הטעמים של **(וי' צו ו,ט) מִצְוַת הַתְּאֵכֵל** – מהפך פשטא מרמזת להוציא את מצת המנחות מפשט מצת פסח (שני אופנים כשרים, מאפה תנור, חלוט ומאפה תנור). לריטב"א מצת מנחות היא רק מצה האפויה בתנור, זאת "מצה גמורה" ולא מצה של אפיה אחר חליטה. אבל תוספות הרא"ש לומד שבחלוטה בלבד לא מקיימים המצוה אבל במצה האפויה אחר חליטה מקיימים מצוות אכילה.

(וי' צו ו,ט) מִצְוַת הַתְּאֵכֵל בְּמִקְוֵם קִדְשׁ – זקף-קטן, שתי דרשות (א) כל כהן הראוי להיות במקום קדוש (הראוי לעבודה) בין אם קמץ בין אם לא קמץ, מקיים מצות אכילת מצת שיריים. (ב) מצת השיריים של מנחות יוצאת מפשט מצת פסח (אפויה, או אפויה אחר חליטה) ורק אפויה היא מצת השיריים שיצא הכהן באכילתה.

ויקרא צו ו,י: לֹא תֹאפְהוּ חֶמֶץ חֶלְקִים נִתְּתִי אֹתָהּ מֵאֲשֵׁי קִדְשׁ קִדְשִׁים הוּא פִּחְטָאָתָא וְכֹאֲשֵׁם:

לֹא תֹאפְהוּ חֶמֶץ – מהפך פשטא זקף-קטן, שתי דרשות, **חֶלְקִים** – תביר

רש"י – **לֹא תֹאפְהוּ חֶמֶץ חֶלְקִים** – אף השירים אסורים בחמץ. משמעותו תהיה –

(א) הנאפה לא יהיה חמץ' (ב) ואם ישאר עוד שיריים יש להקפיד שלא יחמיצו. או שיאכלו או הותר ישרף קודם שיחמיץ. זה מתאים ל- (וי' צו ו,יא) שיש לשמור המנחה ממגע בקרבן או אוכל אחר כי אז עליהם להאכל כחומר המנחה. וחמץ יפסול המנחה ועליה להשרף.

טט – לכאורה **רש"י** חיבר זקף-קטן ותביר, **רש"י במלאכי ב'** מפרש שזקף-קטן מפסיק ובפר' אתה תצוה מפרש שתביר נמשך על מה שלפניו היינו הקרא הבא ולא לאחוריו.

יש להסביר כך: מנחת כהנים כליל כמו עולה. מנחת ישראל (כהמשך הפסוק מנחת חטאת כחטאת, מנחת נדבה כאשם) – קומץ אכילת מזבח, שיריים אכילת כהנים, שדומה לאכילת מזבח, כעין אש, כהנים אוכלים ובעלים מתכפרים.

ונאמר **"כי כל שאר וכל דבש לא תקטירו ממנו לה"**, והחמץ הוקש לשאר, לכן כשם שאין חמץ עולה על המזבח כך אין כהנים אוכלים חמץ.

חֶלְקִים – תביר – בתפקיד מחלק, ומחלק את **מֵאֲשֵׁי** לפרט השייך לאש המזבח ולפרט השייך לאכילת הכהנים הדומה לאש המזבח.

חֶלְקִים – תביר – בתפקיד ממעט את הפרט של הקומץ הנאכל ע"י אש המזבח ומותר לכהנים את השיריים.

נִתְּתִי אֹתָהּ – מרכא טפחא – אותה יתור לרבות, דורש עיון

ויקרא צו ו,יט: (חטאת) הִפְתֵּן הַמַּחְטָא אֹתָהּ יֵאֲכַלְנָה בְּמִקְוֵם קִדְשׁ הַתְּאֵכֵל בַּחֲצֵר אֶהָל מוֹעֵד:

ויקרא צו ו,כב: (חטאת) כָּל-זָכָר בְּכֹהֲנִים יֵאֲכַל אֹתָהּ קִדְשׁ קִדְשִׁים הוּא:

ויקרא צו ז,ו: (אשם) כָּל-זָכָר בְּכֹהֲנִים יֵאֲכַלְנָה בְּמִקְוֵם קִדְשׁ יֵאֲכַל קִדְשִׁים הוּא:

ויקרא צו ז,לג: הַמִּקְרִיב אֶת-הֶם הַשְּׁלָמִים וְאֶת-הַחֶלֶב מִבְּנֵי אֹהֲרָן לִי תִהְיֶה שׁוֹק הַנֶּמֶן לְמִנְחָה:

ויקרא אמר כא,כא – כב: [כא] כָּל-אִישׁ אֲשֶׁר-בּוֹ מוֹם מִזְרַע אֹהֲרָן הִפְתֵּן לֹא יֵגֵשׁ לְהַקְרִיב אֶת-אֲשֵׁי ה' מִיּוֹם בּוֹ אֵת לַחֶם

אֶל־הָיוּ לֹא יֵגֵשׁ לְהַקְרִיב: [כב] לַחֶם אֶל־הָיוּ מִקְדְּשֵׁי הַקְדְּשִׁים וּמִן-הַקְדְּשִׁים יֵאֲכַל:

[בבלי זבחים צח,ב].מתני' טבול יום ומחוסר כיפורים – אינן חולקין בקדשים לאכול לערב. אונן (אינו) נוגע ואינו מקריב, ואינו חולק לאכול לערב. בעלי מומין, בין בעלי מומין עוברין בין בעלי מומין קבועין – חולקין ואוכלין אבל לא מקריבין. כל שאינו ראוי לעבודה אינו חולק בבשר, וכל שאין לו בבשר אין לו בעורות, אפילו טמא בשעת זריקת דמים וטהור בשעת הקטר חלבים – אינו חולק בבשר, שנא': **(ויקרא צו ז,ג) הַמִּקְרִיב אֶת-הֶם הַשְּׁלָמִים** [ואת החלב מבני אהרן] לו (יהיה) [תהיה שוק הימין למנה].

[בבלי זבחים צט,א].גמ'. מנא הני מילי? אמר ר"ל, דאמר קרא: (ויקרא צו ו,ט) הִפְתֵּן הַמַּחְטָא אֹתָהּ יֵאֲכַלְנָה, כהן המחטא יאכל, שאינו מחטא אינו אוכל. וכלל הוא? והרי משמרה כולה, דאין מחטאין ואוכלין! ראוי לחיטוי קאמרינן. הרי קטן, דאינו ראוי לחיטוי ואוכל! אלא מאי יאכלנה? יחלקנה, ראוי לחיטוי חולק, שאינו ראוי לחיטוי אינו חולק. הרי בעל מום, דאינו ראוי לחיטוי וחולק! בעל מום רחמנא רבייה, **(ויקרא צו ו,בב) כָּל-זָכָר בְּכֹהֲנִים – לרבות בעל מום. ואימא: כל זכר – לרבות טבול יום! מסתברא בעל מום ה"ל לרבויה, שכן אוכל. אדרבה, טבול יום הוה ליה לרבויה, דלאורתא מיחזא חזי! השתא מיהא הא לא חזי. רב יוסף אמר: מכדי מאי יאכלנה? יחלקנה, לכתוב רחמנא יחלקנה, מאי יאכלנה? ש"מ: ראוי לאכילה חולק, שאינו ראוי לאכילה אינו חולק. בעי ר"ל: בעל מום והוא טמא מהו שיחלקו לו? כיון דלא חזי ורחמנא רבייה לא שנא, מה לי טמא מה לי בעל מום, או דלמא ראוי לאכילה חולק, שאינו ראוי לאכילה אינו חולק? אמר רבה, ת"ש: כהן גדול מקריב אונן, ואינו אוכל ואינו חולק לאכול לערב, ש"מ: ראוי לאכילה בעינן, ש"מ. בעי ר"ל: טמא וקרבנות ציבור מהו שיחלקו לו? מי אמרינן: המחטא אמר רחמנא והאי נמי מחטא הוא, או דלמא ראוי לאכילה חולק, שאין ראוי לאכילה אינו חולק? אמר רבינא, ת"ש: כהן גדול מקריב אונן, ואינו אוכל ואינו חולק לאכול לערב, ש"מ: ראוי לאכילה בעינן, ש"מ.**

אם רוב הציבור או רוב הכהנים טמא מותר לעבוד ולהקריב קרבנות ציבור (תמיד, קרבנות מוספים, פסח). כהנים טמאים אסורים לאכול, לכן אף שהותרה עבודה בטומאה, אכילה לא הותרה וחטאות הציבור כמו שעירי יו"ט מוקרבים אך לא נאכלים.

(טז) הִפְתֵּן הַמַּחְטָא אֹתָהּ יֵאֲכַלְנָה – תביר מרכא טפחא, מרכא טפחא יתור לרבות כהנים שהיו ראויים לאכילה בזמן הקרבת החטאת, כדברי רב יוסף, אף שלא הקריבו החטאת. התביר ממעט מהקבוצה את הכהנים שלא ראויים לאכילה בזמן הקרבת החטאת, והם כהנים טמאים שעבדו בשעה שהותרה טומאה בציבור, כהן שהוא טבול יום, כהן גדול העובד אונן אך לא אוכל ושניהם אינם חולקים לערב.

כהן בעל מום הותר ב- **(וי' אמר כא,כא – כב)** לאכול מהקרבנות. הכתוב **(ויקרא צו ו,ט) הִפְתֵּן הַמַּחְטָא אֹתָהּ יֵאֲכַלְנָה**, – אתנת, הגביל האכילה אל אלו שנאמר עליהם ב-**[בבלי זבחים צט,א]** כהן המחטא (טט: הראוי לחטא) יאכל, שאינו מחטא אינו אוכל. ובכך מוציא את בעל המום מאכילת חטאת, לכן בא הכתוב **(בב,ז) כָּל-זָכָר בְּכֹהֲנִים** – מרכא טפחא, יתור לרבות המחזיר כהן בעל מום ומרבה כהן קטן.

אבל **יֵאֲכַל אֹתָהּ** – מונח אתנת, המונח מרבה האתנה מגביל. ביחד מתקבל כעין רבוי הגבלות, מגביל את הקטן והגדול בעל המום רק לאכילה ולא להקרבה או עבודה במקדש עבור הציבור. ועוד מגביל את הכהן המחטא שעבד בפועל שנפסל בינתיים (כגון נטמא, נעשה אונן) שגם לא יאכל ואפשר שגם לא יחלוק בעורות.